

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา เปรียบเทียบบทบาทเลขานุการสภาท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในกระบวนการต่อไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
5. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
6. แนวคิดเกี่ยวกับเลขาธิการสภาหรือเลขานุการสภาในประเทศไทย
7. ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมายของบทบาท

ในทางสังคมวิทยา จิตวิทยา และมานุษยวิทยา บทบาท (Role) ถือเป็นแนวความคิดที่สำคัญดั่งนั้นนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักมานุษยวิทยา จึงให้ความหมายและหลักการเกี่ยวกับบทบาทเอาไว้หลายท่าน ดังนี้

ลาฟลินตัน (Ralph Linton 1936 อ้างถึงใน สุเทพ จันทรวินศรุต 2544: 5) ได้อธิบายว่า สถานภาพ (Status) และบทบาท (Role) สถานภาพ เป็นนามธรรม ซึ่งหมายถึง ฐานะหรือตำแหน่ง จะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้น ๆ ว่าตำแหน่งนั้นจะมีภารกิจหน้าที่อย่างไรบ้าง ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้นสิ่งที่ควบคู่มากับตำแหน่งก็คือ บทบาทของตำแหน่ง เพราะว่าทุก ๆ ตำแหน่งจะต้องมีบทบาทจำกัด บทบาทจะเป็นสิ่งที่คู่กับตำแหน่ง ซึ่งเปรียบเสมือนเหรียญคือตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหรียญก็คือบทบาทนั่นเอง

ยัง (Young 1936 อ้างถึงใน คนชนก เบื่อน้อย 2546: 9) ได้อธิบายว่า บทบาทคือหน้าที่ของฐานะตำแหน่ง เมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ สิ่งที่ดีติดมากับตำแหน่งก็คือการที่บุคคลจะต้องมีการปะทะสังสรรค์ (Interaction) กับตำแหน่งอื่น ๆ ทั้งที่สูงกว่าและต่ำกว่า หรือเสมอกันภายในกลุ่ม สิ่งที่ดีตามมากับตำแหน่งอันเป็นเครื่องกำหนดสำหรับการดำรงตำแหน่งนั้นเรียกว่า “บทบาท”

แดเนียล เลวินสัน (Daniel Levinson 1964: 284-285) ได้อธิบายความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (Norms) ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ ที่มีลักษณะในทำนองเดียวกันซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดซึ่งหมายถึงหน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำ โดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

อานนท์ อาภาภิรมย์ (2516: 74) ได้อธิบายว่า โดยปกติวิสัยแล้ว สถานภาพและบทบาทเป็นสิ่งควบคู่กันไป แต่อย่างไรก็ดีบทบาทหรือการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้าดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เพราะฉะนั้น บทบาท จึงเป็น รูปการ (Aspect) ที่เคลื่อนไหวหรือรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2516: 26-30) ได้อธิบายว่า บทบาทตามแนวคิดทางสังคมวิทยาว่า บทบาท (Role) โดยทั่วไปอาจพิจารณาความหมายได้ 2 นัย คือ นัยแรกพิจารณาโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ อันแสดงถึงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น อีกนัยหนึ่งพิจารณาในด้านการแสดงบทบาทหรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social Interaction) บทบาท หมายถึงผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปะทะสังสรรค์นั้น

ภิญโญ สาธร (2516: 283) ได้อธิบายว่า บทบาทหน้าที่หมายถึงความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ และบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ

อุทัย หิรัญโต (2526: 197) ได้อธิบายว่า บทบาทคือหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลในแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง

หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมอาจเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานะที่พึงมีต่อบุคคลอื่นในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน

จุมพล หนิมพานิช (2541: 116) ได้ให้ความหมายว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งบทบาทหมายถึงการปฏิบัติตามสถานภาพ

1.2 ลักษณะของบทบาท

เบอร์โล (Berlo 1966 อ้างถึงใน สุเทพ จันทรวินทร 2544: 8) ได้อธิบายลักษณะของบทบาทไว้ 3 ประเภทดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้ (Role Prescription) คือ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทจะต้องทำอะไรบ้าง
2. บทบาทที่กระทำจริง (Role Description) คือ บทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้น ๆ
3. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectation) คือ บทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น ๆ ควรจะกระทำเช่นไร

โจนาธาน เอช เทอร์เนอร์ (Jonathan H. Turner 1982 อ้างถึงใน คนชนก เมื่อน้อย 2546: 11) ได้อธิบายถึงทฤษฎีบทบาทเชิงปฏิมากรรมสัญลักษณ์นิยม (Symbolic Interactionism) โดยเปรียบเทียบเหมือนกับ “การเล่นละครทีวี” (Dramaturgical Approach) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะความคาดหวัง (Expectation) ทั่ว ๆ ไป 3 ประการ คือ

1. ความคาดหวังจากบท (Expectation From The “Script”) หมายถึง ภาวะความเป็นจริงต่าง ๆ ทางสังคม (Social Reality) สามารถเปรียบได้กับบทละคร (Script) ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคมโดยมีบรรทัดฐาน (Norms) เป็นตัวกำหนดต่าง ๆ สังคมจะถูกจัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์และเงื่อนไขทางสังคมที่แตกต่างกัน
2. ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่น ๆ (Expectation from the Other “Players”) หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐานซึ่งเปรียบเหมือนบทที่กำหนดบทบาทของบุคคลในความสัมพันธ์กับทางสังคมดังกล่าวแล้ว บุคคลในสังคมจึงต้องมีการสวมบทบาท (Role Taking) ซึ่งกันและกันเพื่อที่บุคคลจะได้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคมที่แสดงออกและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องได้ตามความคาดหวังของสังคมและบุคคลอื่น ๆ

3. บทบาทความหวังจากผู้ชม (Expectation from the Audience) หมายถึง เป็นความคาดหวังของบุคคลในสังคมที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและสวมบทบาท

ของบุคคลอื่นเพื่อที่จะเป็นเครื่องนำทางไปสู่การปฏิสัมพันธ์ของสังคมอย่างถูกต้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คาดหวังร่วมกัน

โดยสรุปแล้ว เทอร์เนอร์ เห็นว่าสังคมโลกถูกสมมติขึ้นโดยทฤษฎีบทบาทซึ่งจัดระบบโครงสร้างในลักษณะคาดหวังจากสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคาดหวังจากสิ่งต่าง ๆ คาดหวังจากบท (Script) คาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่น (Other Players) หรือความคาดหวังจากผู้ชม (Audience) ก็ตาม รูปแบบของความคาดหวังดังกล่าวเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่บุคคลเหล่านั้นครอบครองอยู่นั่นเอง

ทิตยา สุวรรณะชญ (2509: 4) ได้อธิบายว่า บทบาทเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่ง และยังได้แบ่งบทบาทออกเป็น “บทบาทตามอุดมคติ” (Ideal Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ และ “บทบาทที่เป็นจริง” (Actual Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องปฏิบัติจริง โดยกล่าวว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้เป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดงบทบาท และอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ ตลอดจนปฏิกิริยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยได้อธิบายสรุปฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมไว้ดังนี้

1. มีสถานภาพ (Status) อยู่จริงในทุกสังคมและมีอยู่จริงก่อนที่ตัวคนจะเข้าไปครอง
2. มีบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought To Be Role) ประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Culture and Tradition) ในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น
4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้น ได้มาจากสังคมกรรม (Socialization) ในสังคมนั้น ๆ

นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม (2525: 78) ได้อธิบายลักษณะของบทบาทไว้ 3 ลักษณะคือ

1. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Prescribed Role) เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นและเกิดจากความคาดหวังของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น บทบาทของตนในขณะที่เป็นวิทยากร คือ ครู อาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น
2. บทบาทที่รับรู้จากตำแหน่ง (Subjective Role) เป็นบทบาทที่ตนเองรับรู้จากตำแหน่งของคนที่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น บทบาทของความเป็นพ่อ เป็นลูก เป็นผู้นำ เป็นต้น โดยที่ตนเองเป็นผู้แสดงบทบาทนั้นต่อบุคคลอื่น
3. บทบาทที่คนในสังคมเป็นผู้กำหนด (Enacted Role) เป็นบทบาทที่มุ่งถึงพฤติกรรมภายนอกที่แน่นอนของบุคคลตามกฎที่คนในสังคมนั้นได้สร้างขึ้น เช่น บทบาทของเพศหญิงต้อง

ทำงานในสถานภาพที่เป็นแม่บ้าน บทบาทนี้จะถูกพิจารณาในแง่ของบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นโดยสังคมมักจะกำหนดควบคู่กับสถานภาพของผู้นั้นด้วย

การจำแนกบทบาทในลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้คล้ายคลึงกับการแบ่งบทบาทที่จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2532) สรุปไว้ โดยแยกลักษณะของบทบาทไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดเอาไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่ว ๆ ไปในสังคมเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่ง ๆ ควรถูกกระทำแต่อาจไม่มีใครกระทำตามนั้นก็ได้

2. บทบาทที่บุคคลรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ที่คาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Enacted Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่นำเสนอข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาทคือการปฏิบัติตามสถานภาพใน 3 ลักษณะ คือ บทบาทในอุดมคติ บทบาทที่บุคคลรับรู้ และบทบาทที่แสดงออกจริง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของชุมชนหรือสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคลิกภาพและความจำเป็นของบทบาทว่าบุคคลจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดไว้ได้ดีเพียงใด

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ในเรื่องความรู้และความเข้าใจ บลูม (Bloom 1956 อ้างถึงใน สุนันท์ อังเกิดโชค 2530: 27-28) ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไป โดยความรู้นี้อาจแยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง ความรู้ในเรื่องระเบียบการและความรู้เรื่องสากลเป็นต้น ส่วนความเข้าใจนั้น หมายถึง ความสามารถทางปัญญาและทักษะ อันได้แก่

1. ความสามารถที่จะให้ความหมายของคำ (การแปล)
2. ความสามารถในการเข้าใจความหมายของการคิด (การตีความ)
3. ความสามารถในการคาดคะเนถึงสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการกระทำ (การประเมินค่า)

ทิตยา สุวรรณะชญ (2517: 1-2) ให้ความหมาย ความรู้ ได้แก่ ข่าวสาร แนวความคิด และวิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะได้มาซึ่งข่าวสาร ซึ่งหมายความรวมถึง ความเชื่อทางศาสนา ศีลธรรม จรรยา นิทานพื้นบ้าน และความรู้ทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ด้วย

ความรู้และความเข้าใจจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อแสวงหาคำตอบหรือสิ่งที่ตนสงสัย ถ้าอธิบายกว้าง ๆ รู้ หมายถึง แจ่ม เข้าใจ ส่วน เข้าใจ

หมายถึง รู้เรื่อง รู้ความหมาย (พจนานุกรมภาษาไทย 2526: 152) ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจ จึงเป็นการรู้แจ่ม เข้าใจ รู้ความหมายในสิ่งที่ตนเองยังไม่รู้หรือยังสงสัยอยู่ และการที่จะรู้และเข้าใจได้นั้นมนุษย์จะมีพัฒนาการของตนเองในการใช้ความสามารถ ใช้ความคิดให้กลายเป็นพัฒนาการของสติปัญญาเพื่อใช้แก้ปัญหา ซึ่งแบ่งเป็นลำดับขั้น 6 ขั้นตอน ดังนี้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520: 10-14)

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการที่จดจำ การนึกได้ มองเห็นได้ หรือได้ยินได้ฟัง โดยที่ความรู้ในขั้นนี้จะประกอบไปด้วยคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้างวิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น ซึ่งกล่าวได้ว่าความรู้นี้เป็นเรื่องของการจำได้ หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมต่อมาจากรู้ ขั้นตอนนี้ต้องใช้ความสามารถทางสมอง และทักษะในขั้นที่สูงขึ้นถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” ซึ่งอาจทำได้ทั้งการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ซึ่งมักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ แล้ว โดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียนก็ได้ ฯลฯ ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะ หรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสาร โดยใช้คำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งโดยคงความหมายเดิมเอาไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อสรุปหรือคาดคะเน

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ขั้นนี้จะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้สามารถกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การแก้ปัญหานั้นเอง ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้น คือ การรับรู้ปัญหา ปรับปรุงปัญหา จัดปัญหาออกเป็นหมวดหมู่ เลือกทฤษฎีความคิดที่เหมาะสม ใช้ความคิดทฤษฎีนั้น สุดท้ายคือการแก้ปัญหานั้น

4. การวิเคราะห์ (Analysis) ความสามารถในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถแยกภาพรวมออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่เด่นชัดขึ้นอาจแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ได้ 3 ขั้น

4.1 ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วน ๆ

4.2 ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ

4.3 ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลายส่วนมารวมกันเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วความสามารถนี้จะเกิดจากการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกับประสบการณ์ในปัจจุบัน แล้วนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน ความสามารถในการสังเคราะห์นี้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่ม ดังนั้นจึงต้องอาศัยความสามารถขั้นต่าง ๆ หลายขั้นดังกล่าวมาแล้ว

6. การประเมินผล (Evaluation) ความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะออกมาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และมาตรฐานที่ใช้นี้อาจจะมาจากการที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นเองหรือมาจากมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว ความสามารถในการประเมินผลนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในขั้นตอนสุดท้ายเสมอไป แต่อาจอยู่ทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holleyway 1951: 101-103 อ้างถึงใน ชวงศ์ ฉายะบุตร 2539: 11) ได้อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

แดเนียล วิท (Daniel Wit 1967: 14-21 อ้างถึงใน นิรันดร์ คำเสมานันท์ 2541: 8) ได้ อธิบายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง

อันเกิดจากการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ซุสกีคี่ เทียงตรง (2518: 13) ได้อธิบายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้อำนาจในการปกครองโดยร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนเองที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

วิญญู อังคนารักษ์ (2519: 4) ได้อธิบายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่นและย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2525: 7) ได้อธิบายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้ จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

อุทัย หิรัญโต (2526: 2) ได้อธิบายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมปราศจากการควบคุมของรัฐบาลไม่ได้ เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

3.2 ความสำคัญและลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ลิขิต ชีรเวดิน (2539: 314-318) ได้อธิบายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นฐานเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย
2. เป็นเวทีฝึกฝนกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. เป็นที่เลือกสรรและสร้างผู้นำทางการเมือง

นอกจากนี้ยังมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทั้งในแง่ของการพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นช่วยเหลือตนเอง การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในแง่ที่ว่าผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลสำคัญคือ ทำให้ท้องถิ่นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นหน่วยเสริมด้วยงบประมาณบางส่วนและความรู้ด้านเทคนิค

ปธาน สุวรรณมงคล (2552: 114 – 115) ได้อธิบายลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. ความเป็นนิติบุคคล มีสถานภาพตามกฎหมายโดยมีกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความเป็นนิติบุคคลทำให้การใช้อำนาจปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องรับผิดชอบหากมีการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย
2. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ดังกล่าวแล้ว รัฐบาลจะแบ่งภารกิจหน้าที่บางอย่างมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนอย่างอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งจะมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการการแก้ไขปัญหที่ประชาชนในท้องถิ่นเผชิญอยู่
3. มีอิสระในการบริหารงานเพื่อให้ประชาชนและตัวแทนประชาชนสามารถตัดสินใจตามเจตนารมณ์ของตนได้ ความเป็นอิสระในที่นี้ได้แก่ ความเป็นอิสระทางการบริหาร การบริหารเงิน การบริหารบุคคลและการบริหารทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นต้น
4. มีผู้บริหาร และสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ในฐานะเป็นองค์กรตัวแทนพลเมืองในท้องถิ่น ดังนั้นพลเมืองหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นนั้นจะเป็นผู้เลือกตัวแทนที่จะเข้าไปทำหน้าที่แทนในฐานะผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง
5. มีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีพื้นที่ในการใช้อำนาจที่ได้รับมาจากรัฐมาดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐภายในพื้นที่ที่รับผิดชอบที่มีการกำหนดไว้ชัดเจน
6. มีทรัพยากรบริหารอย่างพอเพียง ทรัพยากรการบริหารในที่นี้ได้แก่ รายได้ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากภาษีอากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้ภายในท้องถิ่น รายได้จากการพาณิชย์หรือกิจการอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินอุดหนุนจากรัฐ
7. มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองตนเอง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มตั้งแต่การ

ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ไปจนถึงการร่วมในการตัดสินใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง และการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. มีความรับผิดชอบและสำนึกรับผิดชอบ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความรับผิดชอบ (responsibility) ต่อหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังต้องมีความสำนึกรับผิดชอบ (accountability) ต่อสาธารณะอีกด้วย

โดยหลักแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทหลักในการให้บริการสาธารณะ (Public services) ซึ่งได้แก่ บริการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่และมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน ได้แก่ บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ถนน สะพาน ท่าเรือ เป็นต้น) ด้านคุณภาพชีวิต (เช่น การสาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น) ด้านการพัฒนาอาชีพ (เช่น การพัฒนาและส่งเสริมรายได้ เป็นต้น) ด้านสิ่งแวดล้อม (เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล เป็นต้น) โดยต้องดำเนินการตามแนวคิดธรรมาภิบาลท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญดังนี้

1. การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของท้องถิ่นอย่างชอบธรรมและบริสุทธิ์เที่ยงธรรม ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ต้องมีความชอบธรรมโดยผ่านการเลือกตั้งของประชาชนเท่านั้น และต้องเข้ามาตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ เที่ยงธรรม ไม่มีอำมิสสินจ้างใดหรืออิทธิพลข่มขู่ เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกตนเอง

2. การยึดประโยชน์สุขของคนในท้องถิ่นเป็นเป้าประสงค์สำคัญในการบริหารท้องถิ่น ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นที่เข้ามาทำหน้าที่และใช้อำนาจต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริงโดยไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตัว

3. ความมีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าในการบริหารท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะสูงในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีการลดขั้นตอนการบริหารและการบริการ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อ เช่น การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ การเปิดทำการทุกวันโดยไม่มีวันหยุด เป็นต้น และต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการบริหารควบคู่กันไปด้วย ซึ่งความคุ้มค่าก็พิจารณาจากว่า สิ่งที่จะดำเนินการนั้นเกิดประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม หรือไม่ เพียงใด

4. ความโปร่งใสตรวจสอบได้ในการบริหารท้องถิ่น นับเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารท้องถิ่นที่ต้องมีความโปร่งใส ไม่มีเงื่อนไขให้สงสัยว่า มีความผิดปกติเกิดขึ้นในการบริหารในแง่มุมที่จะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับประโยชน์จากการบริหารท้องถิ่นระหว่าง

กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มประชาชนในท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจจากประชาชนในท้องถิ่นให้ไปทำหน้าที่แทนจะต้องบริหารงาน โดยเปิดให้มีการตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีเวทีประชาคม การเปิดให้ประชาชนร่วมรับฟังการประชุมพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม การยื่นถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นต้น

6. การยึดหลักกฎหมายในการบริหารท้องถิ่น การบริหารงานต้องเป็นไปตามกฎหมาย หรือระเบียบที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมไม่มีการเลือกปฏิบัติจากใช้อำนาจ

7. การมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้อำนาจ นับเป็นสิ่งกำกับพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่น โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นที่เข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการมีคุณธรรม จริยธรรมจะทำให้การใช้อำนาจเป็นไปอย่างมีเหตุผล เป็นธรรม

จากความหมาย หลักการและความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำเสนอแล้วสามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนนั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่

2. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม คือ ต้องมีอำนาจและขอบเขตพอสมควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Regal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเองตามกฎหมาย คือ มีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามอำนาจหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารซึ่งประกอบไปด้วยฝ่ายการเมืองและพนักงานส่วนท้องถิ่น

5. ประชาชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2534: 32) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นเอาไว้ดังนี้

1. มีสถานะตามกฎหมาย (Regal Status) คือ ต้องมีการกำหนดเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ
2. มีพื้นที่และระดับ (Area and Level) คือ ต้องมีการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน
3. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาล
4. เป็นองค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ
5. มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์การ หรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. มีอิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยราชการ
7. มีงบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ คือ ค่าธรรมเนียมและภาษีต่าง ๆ เพื่อนำไปทำนุบำรุงพื้นที่
8. มีการควบคุมดูแลของรัฐบาลกลางเมื่อจัดตั้งขึ้นแล้วรัฐต้องควบคุมดูแลเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม

4. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

จรัส สุวรรณมาลา (2538: 9) ได้อธิบายคำว่า “การกระจายอำนาจ” (Decentralization) ตามแนวคิดของ เฮอร์เบิร์ต เอ. ไชมอนด์ (Herbert A. Simon) ไว้ดังนี้ว่า หมายถึงสภาวะที่หน่วยงานหรือชุมชนระดับล่างสุดมีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมของตนเองได้อย่างกว้างขวาง การกระจายอำนาจเป็นสภาวะที่ตรงกันข้ามกับ “การรวมอำนาจ” (Centralization) ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับบนสุดหรือองค์การของรัฐระดับสูงสุดเป็นผู้กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกเรื่อง

สมชัย ฤชุพันธุ์ (2545: 23-24) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มความพอใจของประชาชนให้มากขึ้น
2. เพื่อลดบทบาทโดยรวมของอำนาจรัฐทุกระดับชั้น

3. เพื่อให้สามารถสร้างผู้บริหารและใช้ผู้บริหารของภาครัฐระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. เพื่อสร้างระบบบริหารแบบบริหารการปกครองที่ดี (Good Governance)

5. เพื่อสร้างสรรคสังคมแบบประชาสังคม (Civil Society)

ลิจิต ชีรเวทิน (2545: 267) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจเอาไว้ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ คือ รากแก้วซึ่งเป็นฐานเสริมที่สำคัญอย่างยิ่งของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจและสังคมในแง่การพัฒนาชนบท

คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2546: 3) ได้อธิบายเอาไว้ว่าหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาของตนเองในระดับท้องถิ่น ทำให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ โดยหลักการกระจายอำนาจตั้งอยู่บนพื้นฐานประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง

2. เป็นการทำให้ปัญหาในท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น

3. เป็นการส่งเสริมให้คนในแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถและพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง

4. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นอันเป็นรากฐานของประชาธิปไตยและเป็นพื้นฐานสำคัญให้คนในท้องถิ่นได้ก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาระดับชาติต่อไป

5. เป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพ และมีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

กรอบแนวคิดในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความเป็นเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบในภารกิจมหภาค และภารกิจที่เกินกว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ โดยทำหน้าที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการและตรวจสอบติดตามผล

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ

จากความหมาย วัตถุประสงค์และความสำคัญของการกระจายอำนาจดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างความผาสุกให้กับประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง นอกจากนี้แล้วหากประชาชนเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นที่ดีและมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการเมืองในระดับชาติต่อไป

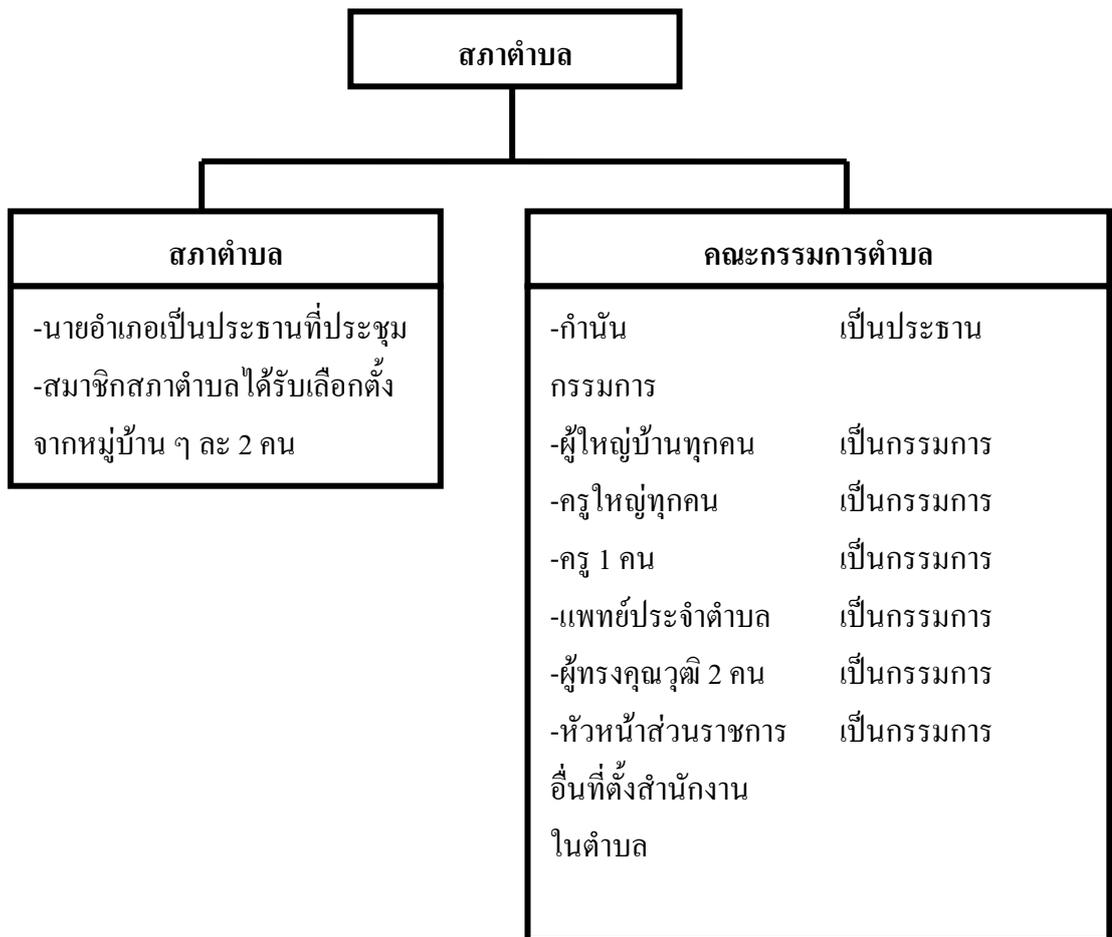
5. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

5.1 ประวัติความเป็นมา

นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ (2541: 27-45) ได้กล่าวว่าความพยายามในการจัดการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลของไทยมีมาทั้งหมด 4 ครั้ง คือ สถาปนาตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการตำบล พ.ศ. 2499 สถาปนาตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 และสถาปนาตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515 ซึ่งได้แยกอธิบายไว้เป็นสองกรณีใหญ่ ๆ คือ

5.1.1 สถาปนาที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

1) *สภาตำบลตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499* เกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ประสงค์จะให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง สภาตำบลตามรูปแบบนี้ประกอบด้วยองค์กร 2 องค์กร คือ คณะกรรมการตำบล และสภาตำบล คณะกรรมการตำบลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารงานในตำบลนั้นประกอบด้วย กำนันในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบล ครูใหญ่ทุกโรงเรียนภายในเขตตำบล ครูประชาบาลจำนวน 1 คน หัวหน้าส่วนราชการในตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้นไม่น้อยกว่า 2 คน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2499

อำนาจหน้าที่ของสภาตำบลรูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะเป็นอำนาจของราชการส่วนภูมิภาค คือ

1. กิจการตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 อันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตำบลเดิม
2. กิจการที่ส่วนกลางโอนเงินมาให้ดำเนินการ ได้แก่ ราชการบริหารส่วนภูมิภาค กระทรวง ทบวง กรม สั่งการมาและผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้คณะกรรมการตำบลรับไปจัดทำ
3. กิจการส่วนจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้ตำบลรับไปดำเนินการ
4. กิจการส่วนตำบลโดยเฉพาะ ได้แก่ กิจการอื่น ๆ ซึ่งไม่เข้าลักษณะข้อหนึ่งข้อใดดังกล่าวข้างต้น

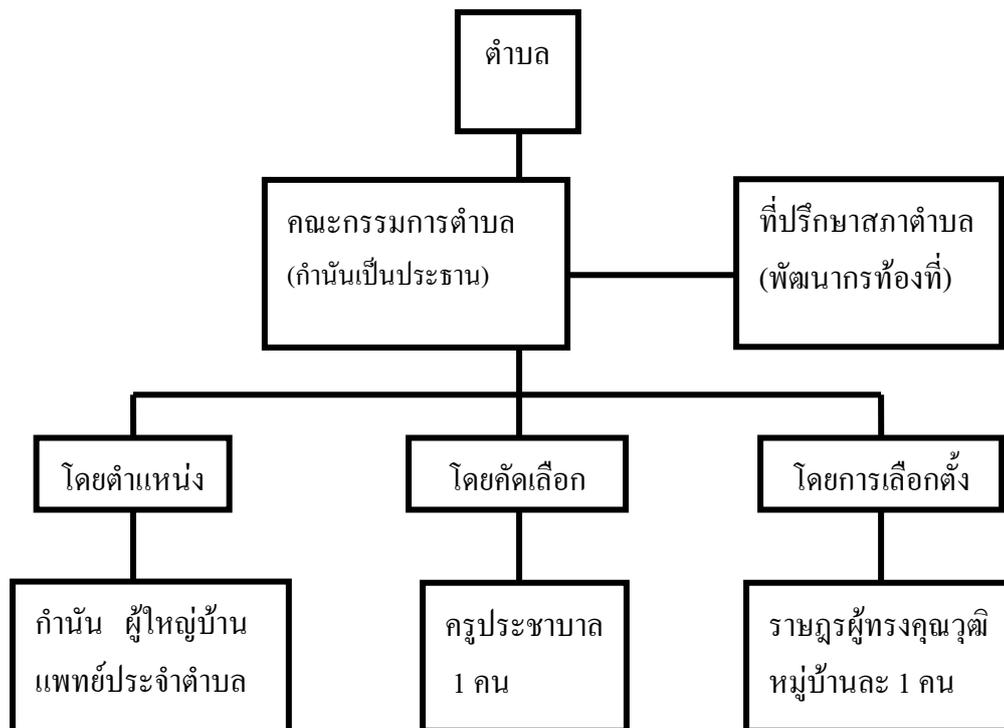
สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 นี้มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการได้แก่

1. ปัญหาด้านบุคลากรและบรรทัดฐานของสังคม โดยเจตนาารมณ์ที่แท้จริงของการจัดตั้งสภาตำบลขึ้นมา ก็เพื่อให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติจริงเมื่อมีการประชุม นายอำเภอ ซึ่งเป็นที่เคารพยำเกรงของประชาชนและข้าราชการทั่วไป จะเป็นผู้ที่มิบทบาทมากในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกสภาตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสภาตำบล ประกอบกำนันผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่โรงเรียนประชาบาล หรือข้าราชการอื่น ๆ ซึ่งเป็นกรรมการตำบลต่างเป็นผู้ได้บังคับบัญชาหรืออยู่ในการกำกับดูแลของนายอำเภอ จึงมีความนับถือและเกรงใจสถานภาพที่สูงกว่าของนายอำเภอ การแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับนายอำเภอจึงมีน้อย
2. ปัญหาการประสานงานระหว่างคณะกรรมการตำบลกับสภาตำบล โดยแต่ละฝ่ายมีอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบในการบริหารงานของตำบลแตกต่างกัน จึงมักมีความขัดแย้งไม่ประสานกันในทางปฏิบัติ
3. ปัญหาเรื่องรายได้ของสภาตำบลมีน้อย การสนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่นจึงอยู่ในวงจำกัด ความเป็นอิสระในการจัดทำงบประมาณก็ถูกจำกัดบทบาทโดยระดับอำเภอและระดับจังหวัด
4. ปัญหาเรื่องจำนวนสมาชิกสภาตำบล ทั้งคณะกรรมการตำบลและสมาชิกสภาตำบลมีเป็นจำนวนมากไม่สะดวกแก่การที่จะเรียกประชุมและยากที่จะประชุมโดยพร้อมเพรียงกันได้
5. ไม่มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน และการจัดทำงบประมาณไม่เป็นไปตามความต้องการของราษฎร ต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติของหน่วยเหนือ

2) สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 เนื่องจากสภาตำบลในรูปแบบแรกมีปัญหาโดยเฉพาะปัญหาการประสานงานระหว่างคณะกรรมการตำบลและสภาตำบล ดังนั้นจึงมีคำสั่งดังกล่าวโดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เรียกว่า “คณะกรรมการสภาตำบล” ประกอบด้วยกรรมการ 3 ประเภท คือ

- (1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล
- (2) กรรมการโดยการคัดเลือก ได้แก่ ครูประจำบาลในตำบลนั้นหนึ่งคน ซึ่งนายอำเภอเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก ครูประจำบาลนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นครูใหญ่
- (3) กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือก โดยนำเอาวิธีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมาใช้โดยอนุโลม

กำนันเป็นประธานคณะกรรมการสภาตำบล โดยตำแหน่งและให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นรองประธาน นอกจากนี้ให้คณะกรรมการสภาตำบลเลือกเลขานุการหนึ่งคนเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการประชุม งานธุรการ และงานอื่น ๆ ที่คณะกรรมการสภาตำบลมอบหมายให้จัดทำ เลขานุการนี้อาจเลือกจากกรรมการสภาตำบลหรือจากบุคคลภายนอกก็ได้ แต่โดยปกติมักเลือกจากกรรมการสภาตำบลที่เป็นครูประจำบาล โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี และให้พัฒนากรเป็นที่ปรึกษาสภาตำบล

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

สภาตำบลใหม่มีอำนาจหน้าที่คือ

1. ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตตำบลตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการสภาตำบลเสนอ ทั้งนี้ให้มีอำนาจที่จะคัดถอนแก้ไขหรือรวมกิจการอย่างเดียวกันเป็นโครงการรวมทั้งตำบลได้แล้วแต่กรณี แล้วเสนอโครงการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือจังหวัดในฐานะราชการบริหารส่วนภูมิภาคโดยผ่านนายอำเภอเพื่อขอรับความช่วยเหลือ

3. ให้ความร่วมมือและประสานงานโครงการสนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์การอาสาสมัคร หรือองค์การสาธารณกุศล ตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล

4. เผยแพร่การพัฒนาของทางราชการในด้านอื่น ๆ

5. เมื่อปรากฏว่าข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในตำบลนั้นประพฤติชั่ว หรือทำการเบียดเบียนข่มเหงราษฎรหรือละเลยหน้าที่อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมแล้ว คณะกรรมการสภาตำบลคนใดคนหนึ่งจะเสนอตั้งข้อร้องเรียนผู้นั้นต่อคณะกรรมการสภาตำบลก็ได้ เมื่อคณะกรรมการสภาตำบลได้อภิปรายและรับรองข้อเสนองของกรรมการสภาตำบลผู้นั้นแล้วก็ให้รีบส่งมติรับรองของคณะกรรมการสภาตำบลผ่านนายอำเภอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาตามสมควรแก่กรณีต่อไป

6. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

สภาตำบลตามรูปแบบนี้มีรายได้เป็นของตนเองมากขึ้นเพื่อที่จะใช้เงินค่าใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นดังนี้

1. เงินที่ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. เงินที่ได้รับจากกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ

3. เงินที่สภาตำบลจัดหามาเอง เช่น การจัดตลาดนัด ทำเทียบเรือ เป็นต้น การจัดตั้งสภาตำบลตามคำสั่งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับการ

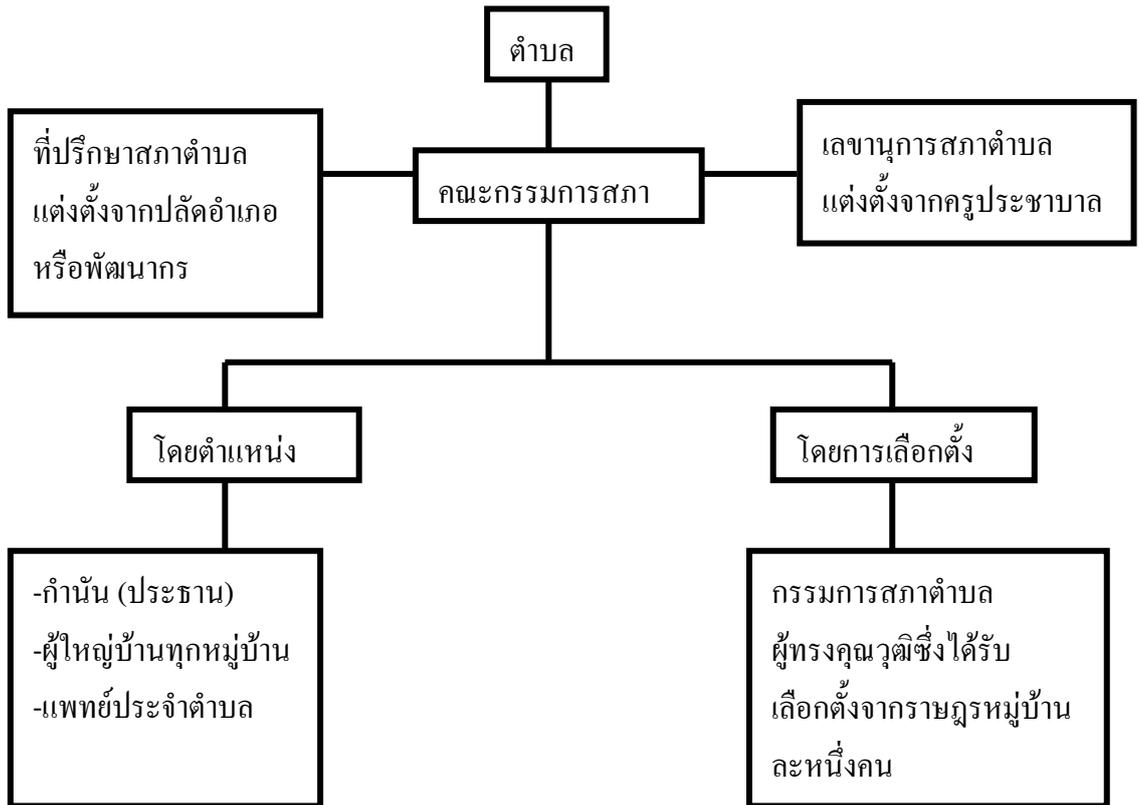
ดำเนินโครงการพัฒนาพลเมืองระบอบประชาธิปไตยที่รัฐบาลกำหนดขึ้น โดยเจ้าหน้าที่บริหารงานของตำบลจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทัศนคติที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ สำหรับตำบลใดจะจัดให้มี

รูปแบบการปกครองตำบลดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้กำหนดและสั่งการตามกำลังงบประมาณที่กระทรวงมหาดไทยได้รับเป็นปี ๆ กระทรวงมหาดไทยสั่งให้จัดตั้งสภาตำบลตามรูปแบบ 275/2509 ในตำบลใด ก็ให้ยกเลิกสภาตำบลตามรูปแบบ 222/2499 ในตำบลนั้น

3) สภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515

เนื่องจากในปี พ.ศ. 2499 เดียวกันนั้นเองได้มีการออกพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น ดังนั้นการการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลในขณะนั้นจึงมีอยู่ถึง 3 รูปแบบคือ สภาตำบลแบบแรกตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 สภาตำบลแบบที่สองตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 และองค์การบริหารส่วนตำบล คณะปฏิวัติที่มีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าจึงได้ออกประกาศคณะปฏิวัติที่ 326 ยกเลิกการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลทั้ง 3 รูปแบบลงทั้งหมดและจัดตั้งสภาตำบลที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้น โดยคณะปฏิวัติให้เหตุผลว่า “ตำบลเป็นหน่วยการปกครองขั้นพื้นฐานของการปกครองส่วนภูมิภาคและเป็นหน่วยการปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น หากการปกครองขั้นพื้นฐานไม่มั่นคงและเหมาะสมแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปกครองส่วนภูมิภาคระดับอื่น อันเป็นอุปสรรคแก่การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎร แต่ปรากฏว่าการจัดระเบียบบริหารของตำบลในปัจจุบันแยกกันอยู่หลายรูปแบบ บางรูปแบบก็ไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้ สมควรแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารของตำบลให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบันยิ่งขึ้น”

โครงสร้างของสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสภาตำบลซึ่งมีกำนันท้องถิ่นที่เป็นประธานกรรมการสภาตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลนั้นเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่งและกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือก สภาตำบลมีที่ปรึกษาหนึ่งคนซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องถิ่นและมีเลขานุการสภาตำบลหนึ่งคนซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้น โดยนายอำเภอท้องถิ่นเป็นผู้คัดเลือกที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขานุการสภาตำบลแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326
ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติที่ 326 มีหน้าที่ดังนี้

1. บริหารงานของสภาตำบลหรือดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
3. ให้ความร่วมมือและประสานงานในโครงการ สนับสนุนให้มีการร่วมมือจากองค์กรอาสาสมัคร หรือองค์กรสาธารณกุศลตลอดจนพิจารณาแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
4. เผยแพร่การดำเนินงานพัฒนาของทางราชการให้ราษฎรในตำบลทราบ
5. ปฏิบัติหน้าที่ที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่กำหนดไว้สำหรับคณะกรรมการตำบล
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการจะได้มอบหมาย

สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติที่ 326 มีรายได้อันนี้

1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
2. ภาษีบำรุงท้องที่ที่เก็บจากที่ดินในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
3. ภาษีโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ซึ่งเก็บได้ในเขตตำบลนั้นที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
4. เงินอากรการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์
5. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่เก็บเพิ่มตามข้อบัญญัติจังหวัดในเขตตำบลนั้น

สภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 นี้มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ ได้แก่

1. ด้านกรรมการสภาตำบล กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ อยู่ในระดับต่ำ ขาดความรู้ในด้านกฎหมาย ระเบียบ ตลอดจนวิชาการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารงาน ซึ่งส่งผลให้ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ขาดประสิทธิภาพ กรรมการโดยตำแหน่งมักจะคิดว่างานสภาตำบลเป็นงานฝากไม่ใช่งานหลักของตน ส่วนกรรมการที่มาจากเลือกตั้งนั้นก็มิบทบาทน้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารโครงการ
2. ด้านโครงสร้างสภาตำบล ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและยังไม่มีฐานะเป็นองค์กรท้องถิ่นตามกฎหมาย การบริหารงานจึงขาดความคล่องตัว
3. ด้านงบประมาณ มีงบประมาณน้อยไม่เพียงพอสำหรับการจัดทำโครงการสนองต่อความต้องการของประชาชน
4. ด้านระเบียบวิธีปฏิบัติมีความซับซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงิน การขออนุมัติโครงการจึงประสบปัญหาอยู่เสมอที่เงินได้รับอนุมัติมาไม่ทันกับเวลาทำให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการซึ่งเบี่ยงเบนไปจากความจำเป็นที่แท้จริง
5. ด้านการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา เนื่องจากข้อจำกัดในความรู้ของบุคลากรของสภาตำบลทำให้การวางแผนพัฒนา ตลอดจนการเตรียมโครงการต่าง ๆ ขาดความสมบูรณ์ในการจัดทำ โครงการที่ถูกกำหนดออกมาจึงอาจไม่ได้รับผลประโยชน์คุ้มค่ากับเงินงบประมาณที่ใช้จ่ายไป

6. ด้านการประสานกับหน่วยงานราชการสภาตำบลส่วนใหญ่ยังคงมิได้ รับการประสานงานจากหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ไปปฏิบัติหน้าที่ในเขตตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้ความสำคัญแก่สภาตำบลน้อยเกินไป

7. ด้านการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานของสภาตำบลยังเป็นไปในลักษณะปัจเจกบุคคลมากกว่าการทำงานแบบประชาธิปไตยหรือเป็นกลุ่ม ผู้นำท้องถิ่นบางคนมีภาวะผู้นำสูง ครอบงำกรรมการคนอื่น ๆ การแสดงความคิดเห็นมักผูกขาดอยู่กับไม่กี่คน

8. การขาดความเชื่อมโยงระหว่างกรรมการหมู่บ้านกับกรรมการสภา ตำบลกรรมการหมู่บ้านที่ได้เป็นตัวแทนเข้าไปในสภาตำบลก็คือ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมักไม่ค่อยตระหนัก ถึงฐานะของตนเองในการประชุมสภาตำบลว่าอยู่ในฐานะตัวแทนของกรรมการหมู่บ้าน แต่จะใช้ บทบาทผู้ใหญ่บ้านในลักษณะปัจเจกบุคคล ดังนั้นมติของกรรมการหมู่บ้านจึงไม่ค่อยได้รับการเอา ใจใส่สัก

9. ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในขณะนั้นประชาชนในชนบท ส่วนใหญ่จะขาดความรู้ ความสนใจในการดำเนินงานของสภาตำบล ไม่ทราบโครงสร้างหน้าที่ ความรับผิดชอบ ซึ่งความรู้ความเข้าใจและการสนับสนุนจากประชาชนนี้เป็นสิ่งสำคัญในการ บริหารงานของสภาตำบล เพราะการเสนอโครงการพัฒนา การขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จาก ประชาชนในท้องถิ่นอาจเป็นไปได้ยาก การบริหารงานของสภาตำบลให้ประสบความสำเร็จจึงอาจ ต้องพบอุปสรรค การขาดความสนใจประชาชนนี้ทำให้คณะกรรมการสภาตำบลขาดความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงานไปด้วย ตลอดจนรวมไปถึงการขาดการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ เพิ่มขึ้นด้วย

5.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 และได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการส่วนตำบล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2511 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บางตำบลที่มีลักษณะ เป็นชุมชนที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจพอที่จะดำเนินกิจการส่วนตำบลด้วยตนเอง สามารถปกครอง ตนเองตามรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่สมบูรณ์ควบคู่ไปกับสภาตำบลตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 มีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. เมือง้องการบริหารส่วนตำบลขึ้นดำเนินกิจการส่วนตำบลที่แยกออกเป็น ส่วนต่างหากจากราชการส่วนภูมิภาค มีเขตการปกครองตามเขตตำบลตามกฎหมายลักษณะ ปกครองท้องถิ่น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีสภาตำบลและคณะกรรมการสภาตำบลแยกออกจากกัน ในฐานะฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

3. การจัดตั้งกระทำได้ 2 ทาง เมื่อกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจัดตั้งขึ้นหรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องที่จำนวนไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดร้องขอส่วนการจัดตั้งนั้นให้กระทำโดยประกาศของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งประกาศนี้จะระบุอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ไว้ด้วย

4. องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีพนักงานเพื่อปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล รับเงินเดือน โดยมีอัตราเงินเดือนและตำแหน่งในงบประมาณของตำบล พนักงานตำบลนี้อาจทำการโอนสับเปลี่ยนกับข้าราชการส่วนจังหวัดได้

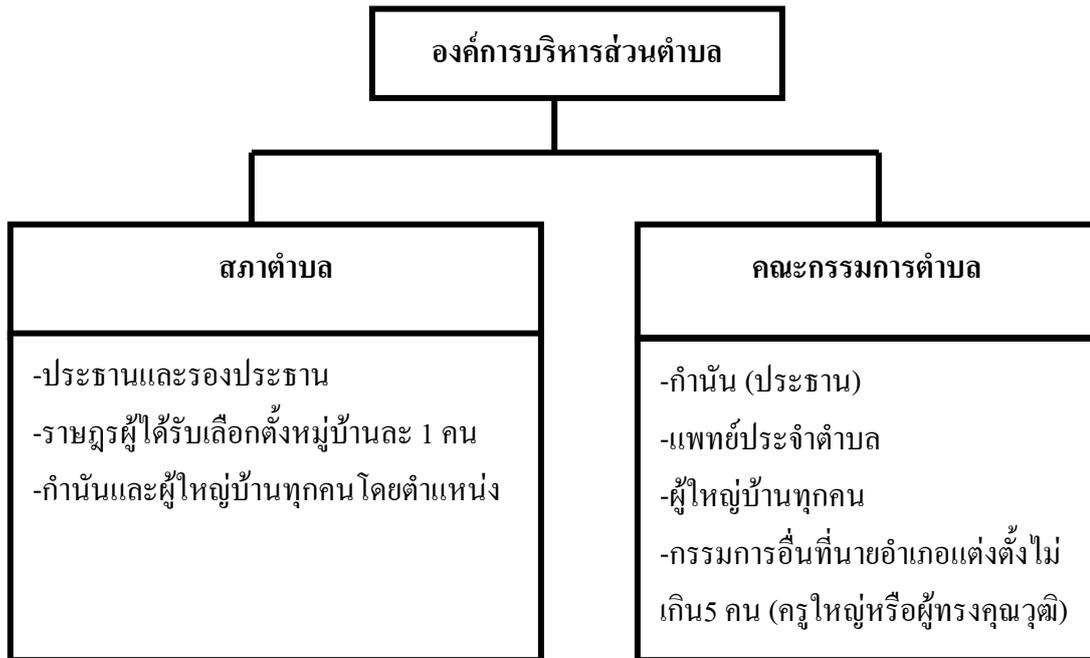
5. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินกิจการส่วนตำบลได้ภายในเขตตำบลรวม 20 รายการคล้ายกับเทศบาล และยังสามารถทำกิจการนอกเขตได้อีกภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ในรายละเอียด

6. ในการปฏิบัติหน้าที่ถือว่าประธานคณะกรรมการ กรรมการตำบล พนักงานตำบลมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

7. องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากภาษีอากรตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ จากทรัพย์สินส่วนตำบล จากกิจการส่วนตำบล จากพันธบัตร หรือเงินกู้ จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จากเงินที่มีผู้อุทิศให้และรายได้อื่นตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

8. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจควบคุมดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอย่างเต็มที่ โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ช่วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะยุบสภาตำบลเพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ได้

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดองค์กรเป็นคณะผู้บริหารและสภาแยกออกจากกัน สภาตำบลมีประธานและรองประธาน ราษฎรผู้ได้รับเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกคน ส่วนคณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันเป็นประธาน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้านทุกคนและกรรมการอื่นที่นายอำเภอแต่งตั้งไม่เกิน 5 คน

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล
ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 13 ประการคือ

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนและทางเดิน และสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ป้องกันและระงับสาธารณภัย
6. การส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
8. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ตลาด โรงฆ่าสัตว์ ทำเทียมเรือ ทำข้ามสุสานและฌาปนสถาน
9. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
10. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
11. ให้มีสถานที่ประชุม สนามนั่งเล่น และสนามกีฬา
12. การส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม และสังคมสงเคราะห์

13. กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือ
หน้าที่อื่นที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของกิจการส่วนตำบล

ส่วนรายได้นั้นประกอบด้วย

1. ภาษีบำรุงท้องที่ซึ่งได้รับแบ่งจากจังหวัดในอัตราร้อยละ 80
2. เงินเรียไรตามมติสภาตำบล
3. เงินอุดหนุนจากส่วนกลางหรือจังหวัด
4. เงินที่มีผู้อุทิศให้

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ
ฉบับนี้มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ ได้แก่

1. ในด้านหน้าที่ของสภาตำบลที่ประสงค์ให้เป็นฝ่ายนิติบัญญัติควบคุมการ
บริหาร มีหน้าที่ในการตราข้อบัญญัติตำบล รวมทั้งอภิปรายพิจารณาข้อปรึกษาต่าง ๆ ของท้องถิ่น
แม้ว่าสภาตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่จะตราข้อบัญญัติในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้ แต่ก่อนที่จะ
ออกเป็นข้อบัญญัติได้นั้นจะต้องนำร่างข้อบัญญัติตำบลที่เรียบร้อยแล้วเสนอให้นายอำเภอพิจารณา
ถ้านายอำเภอเห็นชอบก็จะลงชื่อภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างแล้วใช้บังคับได้ ถ้านายอำเภอไม่
เห็นชอบด้วยก็จะส่งร่างข้อบัญญัติตำบลไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา หากผู้ว่าราชการจังหวัด
เห็นชอบด้วยก็ให้ส่งกลับมายังนายอำเภอลงชื่อใช้บังคับ ถ้าไม่เห็นชอบด้วยให้ระงับไป จะเห็นได้
ว่าแม้แต่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ดั่งขึ้นมาเพื่อให้มีอิสระในการบริหารราชการภายในตำบลก็หา
ได้มีอิสระโดยสมบูรณ์ไม่

2. ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมจากรัฐด้านการเงิน เมื่อพิจารณาถึงรายจ่าย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ไม่เพียงพอใน
การดำเนินกิจการต่าง ๆ ดังนั้นกฎหมายจึงได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากเงิน
อุดหนุนจากรัฐบาล และเงินอุดหนุนนี้เองเป็นข้อผูกพันให้้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขต่าง ๆ ในการขอรับเงินอุดหนุน ทำให้ขาดความเป็นอิสระในการวินิจฉัยสั่งการไปโดย
ปริยาย เท่ากับเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปกครองตนเองในที่สุด

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลนี้ถูกยกเลิกไปโดย
ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ซึ่งในขณะนั้นมีองค์การบริหารส่วน
ตำบลอยู่ทั้งสิ้น 59 แห่ง

5.1.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

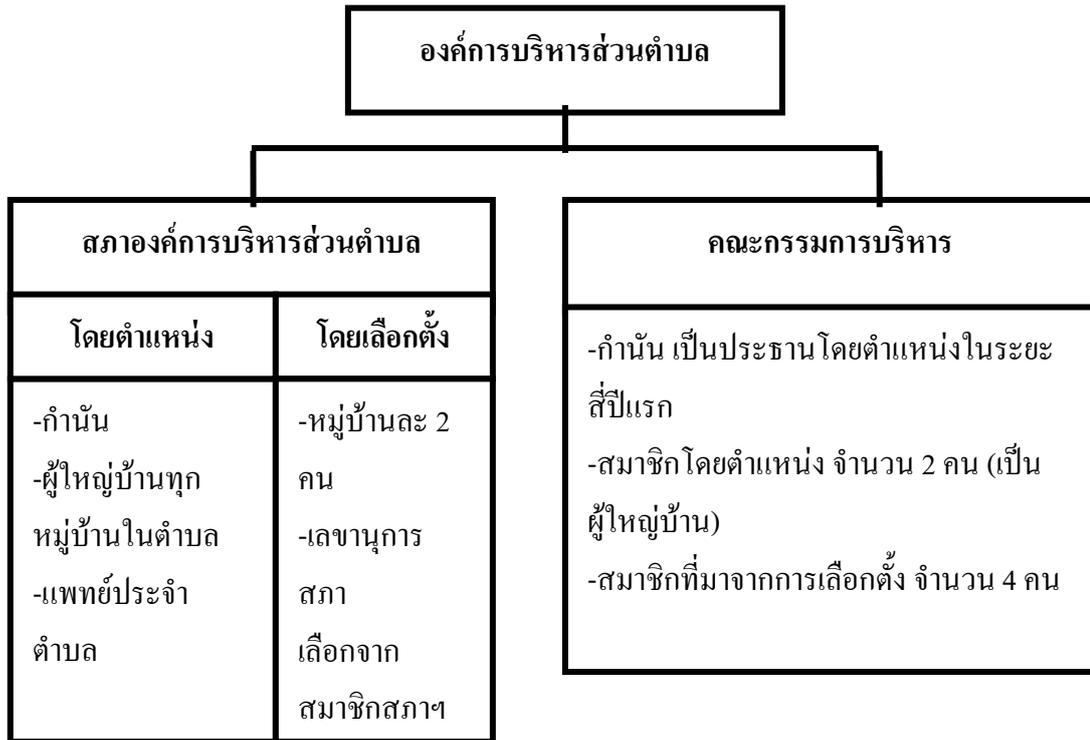
เหตุผลในการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่สภาตำบลที่จัดตั้งขึ้นตาม
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การ

บริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงานสมควรปรับปรุงฐานะของสภาตำบลและการบริหารสภาตำบลเสียใหม่ให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้มีการยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้มองเห็นภาพความต่อเนื่องขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ขอแยกอธิบายตามลำดับหัวข้อดังนี้

1) โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

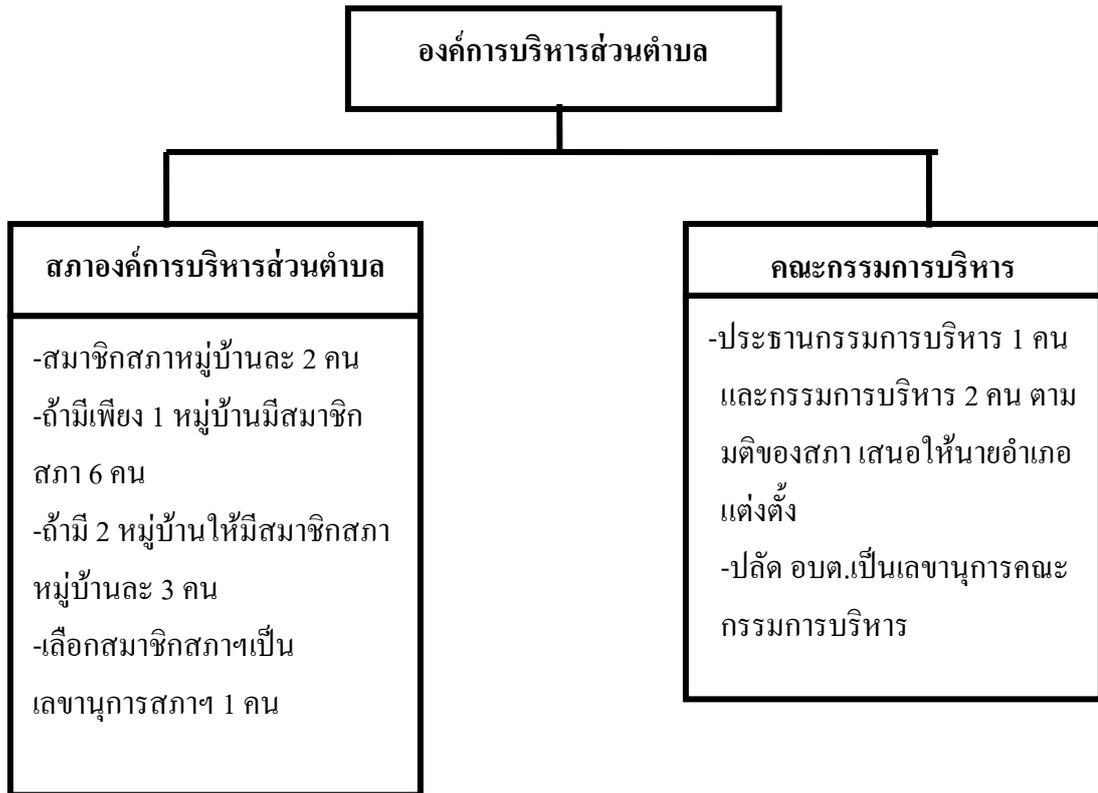
โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทางการเมือง และสังคมที่เปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับดังนี้

(1) โครงสร้างตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตตำบลและแพทย์ประจำตำบล และสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นหมู่บ้านละสองคน ส่วนคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนัน สมาชิกสภาซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่เกินสองคน และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกินสี่คน ทั้งนี้ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการบริหารและเลือกกรรมการอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร แต่ในบทเฉพาะกาลได้กำหนดเอาไว้ว่าในระยะเริ่มแรกเป็นเวลาสี่ปีให้กำนันเป็นประธานกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง

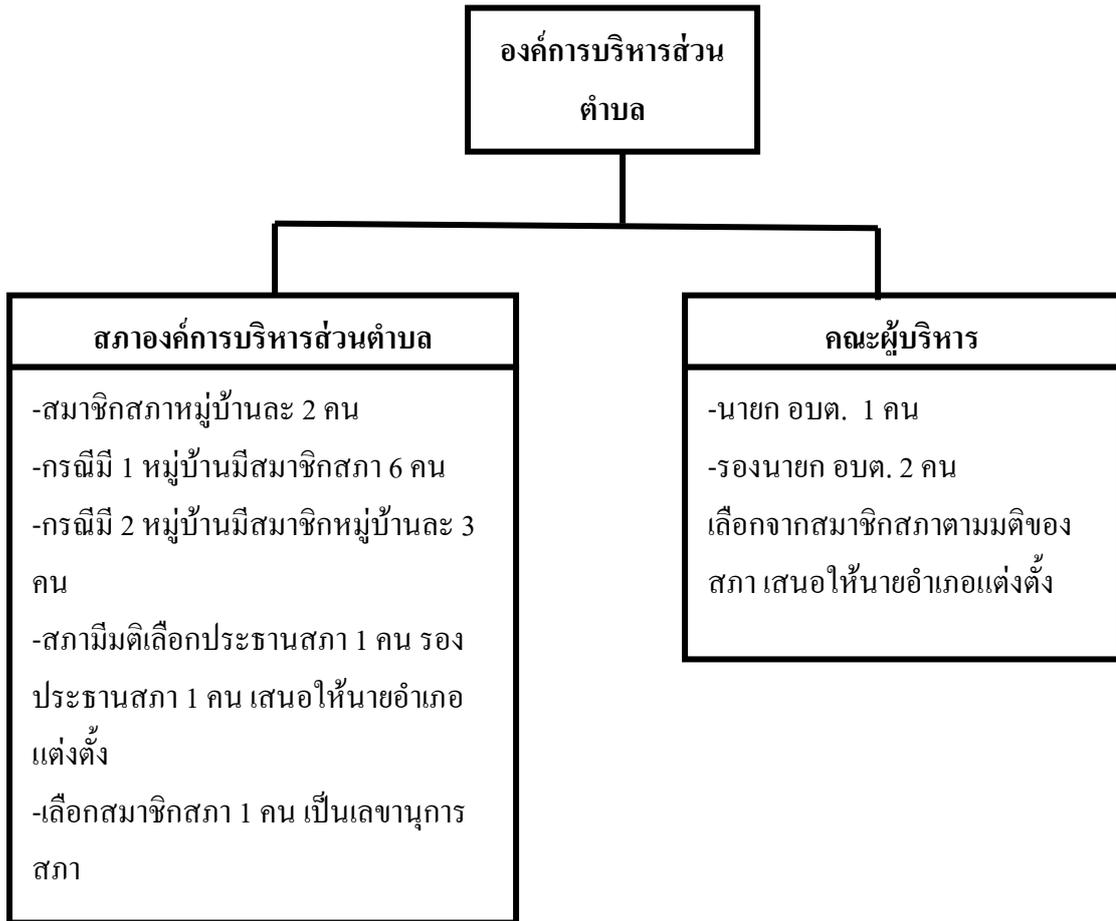
ภาพที่ 2.5 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล
และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

(2) โครงสร้างตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาจำนวน 6 คน และในกรณีที่มีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาหมู่บ้านละ 3 คน ส่วนคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารคนหนึ่ง และกรรมการบริหารจำนวน 2 คน ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง และให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

ภาพที่ 2.6 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

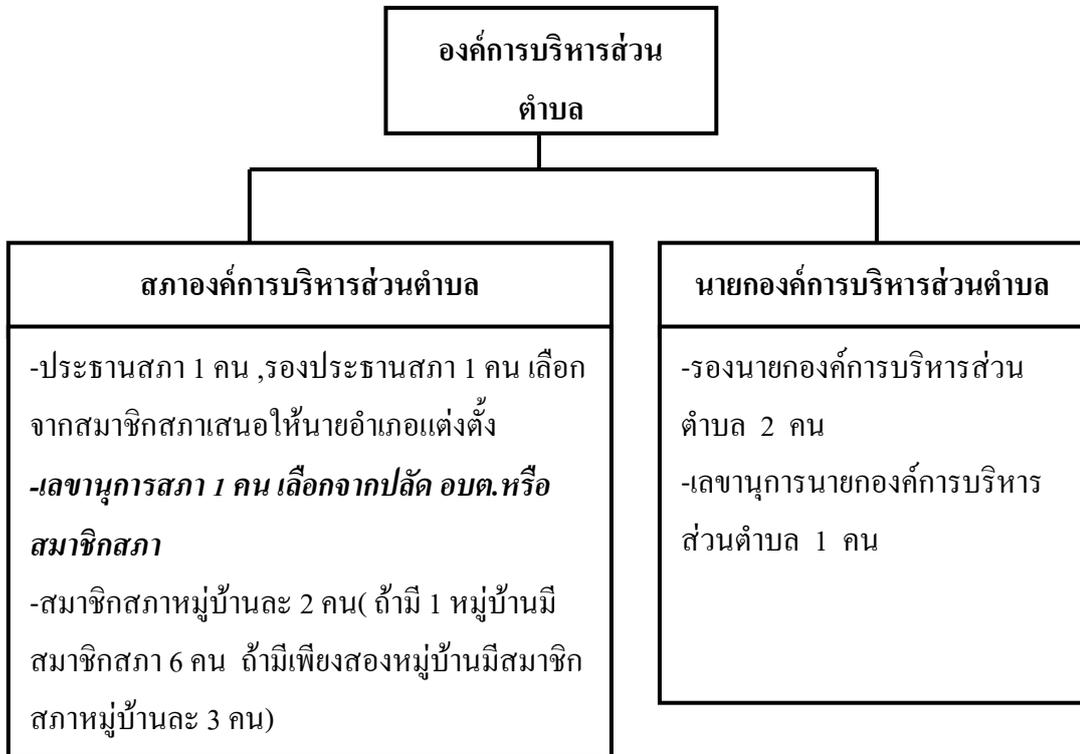
(3) โครงสร้างตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ คณะผู้บริหาร โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภา 6 คน และในกรณีที่มีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาหมู่บ้านละ 3 คน ส่วนคณะผู้บริหารประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 2 คน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง

ภาพที่ 2.7 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

(4) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ (พฤษภาคม 2552) องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาจำนวน 6 คน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกสภาหมู่บ้านละ 3 คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาหนึ่งคนซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง และให้สภาเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนนายกององค์การบริหารส่วนตำบลให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของ

ประชาชนตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานได้ไม่เกิน 2 คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ภาพที่ 2.8 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

2) อำนาจหน้าที่

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างการบริหารงานดังได้กล่าวแล้ว พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเอาไว้ดังนี้

(1) **องค์การบริหารส่วนตำบล** มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

ก. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำทางบก

ข. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- ค. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- ง. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- จ. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ฉ. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- ช. คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ซ. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ฅ. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้แล้วองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างด้วยวิธีอื่น
3. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

นอกจากมีหน้าที่ต้องทำและอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังได้กล่าวแล้ว พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนอีก 31 ประการ คือ

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริมการฝึกและประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพและสาธารณอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการ ป้องกันและการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลครอบคลุมการพัฒนาในทุก ๆ ด้านในเขตพื้นที่ทั้งนี้เพื่อการสร้างคามอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมภายใต้หลักการปกครองตนเองโดย สอดคล้องกับการปกครองในระดับประเทศ

(2) สภากองการบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ก. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็น แนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เพิ่มเติม

ค. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย และแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และ ข้อบังคับของทางราชการ

(3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ก. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการ บริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

ข. ตั้ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วน
ตำบล

ค. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ
เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ง. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย

จ. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

ฉ. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

(4) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ก. เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหาร
ส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ข. รับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วน
ตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย

ค. มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายก
องค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ง. ในระหว่างที่ไม่มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่จำเป็นได้เป็นการ
ชั่วคราวจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาข้างต้น
สรุปได้ว่า อำนาจหน้าที่ที่กำหนดเอาไว้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาให้สนองตอบตามความต้องการ
ของประชาชน ซึ่งมีขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ โดยผ่านบทบาทของสมาชิกสภาองค์การ
การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(5) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการ
พัฒนาตำบลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อ
ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องเริ่มจากการ
สำรวจและรวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชน จากนั้นนำปัญหาและความต้องการที่ได้มา
รวบรวมจัดลำดับความสำคัญและวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขและสนองตอบความต้องการ
นั้น ๆ (สุวรรณ พินิตานนท์ 2546: 10) ซึ่งถูกกำหนดออกมาในรูปของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนพัฒนาสามปี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องนำแผนพัฒนาสามปีมาเป็นกรอบในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ลำดับต่อไปนี้จะขอนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อจะได้เข้าใจสภาพและบริบทของการวิจัยในครั้งนี้

ก. การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยแบ่งแผนพัฒนาออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต (ระยะ 10-15 ปี) โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอและแผนชุมชน อีกประเภทหนึ่ง คือ แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยคณะกรรมการแต่ละชุดมีรายละเอียดดังนี้

ก) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นประธานกรรมการ รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกจำนวนสามคน ผู้แทนภาคราชการและหรือรัฐวิสาหกิจที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ผู้แทนประชาคมตำบลที่ประชาคมตำบลคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน ร่วมเป็นกรรมการ **โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรรมการและเลขานุการ** และหัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยผู้ที่เป็นกรรมการในส่วนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคราชการและหรือรัฐวิสาหกิจ และผู้แทนประชาคมตำบล ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมีดังนี้

(ก) กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยพิจารณาจากหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายขั้นตอนการกระจายอำนาจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชน โดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรอบนโยบาย ทิศทางและแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด นโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แถลงต่อสภา และแผนชุมชน

(ข) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

(ค) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

(ง) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนด ขอบข่ายรายละเอียดของงานกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลจ้างองค์กรภายนอกเป็นผู้จัดทำแผน

(จ) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(ฉ) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่น เพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

(ช) ประสานกับประชาคมหมู่บ้าน ในการรวบรวม วิเคราะห์ ปัญหาความต้องการของประชาชนและจัดทำเป็น โครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าสำนักปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา หัวหน้าส่วนการศึกษา ผู้แทนประชาคมตำบลที่ประชาคมตำบลคัดเลือกจำนวนสามคน โดยมีหัวหน้าสำนักปลัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ โดยกรรมการในส่วนผู้แทนประชาคมมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีก คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด และจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน และจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลจ้างองค์กรภายนอกเป็นผู้จัดทำแผน

ค) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่สภาองค์การบริหารส่วน

ตำบลคัดเลือก จำนวนสามคน ผู้แทนประชาคมตำบลที่ประชาคมตำบลคัดเลือกจำนวนสองคน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกจำนวนสองคน หัวหน้าส่วนราชการที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ ประธานกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนา

(ข) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(ค) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศผลการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคม ของทุกปี ทั้งนี้ให้ปีคประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

(ง) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วย ปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบล อาจมอบให้หน่วยงานหรือ บุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาได้อีกแนวทางหนึ่งด้วย การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายละเอียด ดังนี้

1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล มีขั้นตอน ดำเนินการตามลำดับดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จัด ประชุมประชาคมตำบล ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนากองการบริหาร ส่วนตำบล รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนาและประเด็นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมา กำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจาก หน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา เสนอคณะกรรมการพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล

(3) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา
ร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอร่างแผนยุทธศาสตร์
การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบ แล้ว
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงจะพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

2) แผนพัฒนาสามปี มีขั้นตอนและแนวทางการดำเนินงานตามลำดับ
ดังนี้

(1) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับ
ประชาคมตำบลกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย
เพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของ
ประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผน
ชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลรวบรวมประเด็นหลักในการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลมาจัดทำร่าง
แผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอกับคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

(3) คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา
ร่างแผนพัฒนาสามปี เสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอร่างแผนพัฒนา
สามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบ แล้วนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
จึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือน
มิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี ให้นำนายอำเภอมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
แล้วแจ้งให้จังหวัดเพื่อรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประกาศใช้แผนพัฒนาที่
อนุมัติแล้วและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารงาน
จังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้
ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทราบโดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้
และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้แผนพัฒนา
สามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้ง
วางแนวทางเพื่อให้การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ข. การจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 87 ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

คำว่า งบประมาณ หมายความว่า แผนงานหรืองานสำหรับ งบประมาณการด้านรายรับและรายจ่ายที่แสดงในรูปตัวเลขจำนวนเงิน การตั้งงบประมาณ คือ การแสดงแผนการดำเนินงานออกเป็นตัวเลขจำนวนเงิน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ซึ่ง มากจากทรัพย์สิน จากสาธารณูปโภค กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือเงินหรือ ทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้ รวมถึงรายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐอุดหนุนให้ ซึ่งรายได้ ดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลอาจนำมาตั้งเป็นรายจ่ายประเภทเงินเดือน ค่าจ้าง เงินค่าตอบแทน อื่น ๆ ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน หน่วยงานอื่น รวมถึงรายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของ กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ **โดยให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น เจ้าหน้าที่งบประมาณ** มีอำนาจหน้าที่จัดทำงบประมาณตามวิธีการดังนี้

ก) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางใน การจัดทำงบประมาณ โดยให้หัวหน้าหน่วยงานจัดทำประมาณการรายรับและประมาณการรายจ่าย และให้หัวหน้าส่วนการคลังรวบรวมรายงานการเงินและสถิติต่าง ๆ ของทุกหน่วยงาน เพื่อใช้ ประกอบการคำนวณขอตั้งงบประมาณ เสนอต่อปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเจ้าหน้าที่ งบประมาณเพื่อพิจารณาตรวจสอบ วิเคราะห์และแก้ไขงบประมาณในขั้นต้นแล้วเสนอนายก องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาเห็นชอบวงเงินงบประมาณเสร็จแล้ว ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลรวบรวมและจัดทำงบประมาณรายจ่ายเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนำเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ภายในวันที่ 15 สิงหาคมของทุกปี หากเสนอไม่ทันให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอขออนุมัติต่อสภา องค์การบริหารส่วนตำบล เสร็จแล้วรายงานให้อำเภอรอบ

ข) งบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้จัดทำเป็นข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลเห็นชอบด้วย ให้เสนอนายอำเภอฟเพื่อขออนุมัติภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ

ร่างข้อบัญญัติ หากนายอำเภอไม่อนุมัติต้องแจ้งเหตุผลและส่งคืนให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาทบทวน หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วนายอำเภอพิจารณาไม่แล้วเสร็จให้ถือว่า นายอำเภออนุมัติร่างข้อบัญญัติดังกล่าว

ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลยื่นขึ้นตามร่างข้อบัญญัติ งบประมาณที่ได้รับคืนจากนายอำเภอ ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลยื่นขึ้น เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ภายในสิบห้าวัน ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับร่างข้อบัญญัติ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งไปยัง นายอำเภอเพื่ออนุมัติ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไป หากพ้น กำหนดเวลาดังกล่าวแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัตินั้น

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้อง พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติหากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว แล้ว ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความเห็นชอบตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอ ในการพิจารณาสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลจะแปรญัตติได้ในทางลดรายจ่ายหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งไม่ใช่รายจ่ายที่กำหนดให้ จ่ายตามกฎหมาย และในการพิจารณาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมไม่ว่าโดย ทางตรงหรือโดยทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายซึ่งไม่ สามารถที่จะทำได้ ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติ งบประมาณ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการจำนวน เจ็ดคน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้งโดยแก้ไข ปรับปรุง หรือยื่นขึ้นสาระสำคัญที่บัญญัติไว้ใน ร่างข้อบัญญัตินั้น ที่มาของคณะกรรมการ ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนสามคน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอบุคคลอื่นซึ่งเป็น หรือมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนสามคน โดยเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการ แล้วให้กรรมการทั้งหก พิจารณาร่วมกันเสนอบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับตั้งแต่วันที่กรรมการ ครบจำนวนหกคน ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธาน กรรมการได้ตามเวลาที่กำหนด หรือกรรมการหรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติหรือไม่อาจปฏิบัติ

หน้าที่ได้ ให้นายอำเภอตั้งบุคคลผู้ซึ่งไม่ได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าว

ให้คณะกรรมการพิจารณาร่างข้อบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้แต่งตั้งประธานกรรมการในคราวแรกแล้วรายงานให้นายอำเภอ ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ประธานกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาด

ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการกรณีคณะกรรมการพิจารณาไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาตามข้อ 2 ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากนายอำเภอ หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในเวลาที่กำหนด ให้นายอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างข้อบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนด หรือมีมติไม่เห็นชอบให้ตราข้อบัญญัตินั้น ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไปและให้ใช้ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีที่แล้วมาไปพลางก่อน ในกรณีเช่นว่านี้ให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ค. การพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล

หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเอาไว้แล้ว เมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะดำเนินงานตามแผนงาน โครงการในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย องค์การบริหารส่วนตำบลก็จะทำการจัดหาพัสดุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ก) จัดทำรายงานขอซื้อของจ้าง เป็นการขออนุมัติดำเนินการตามระเบียบโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง วงเงินในการซื้อหรือจ้าง วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้าง ระยะเวลาดำเนินการ **ที่สำคัญคือ จะต้องแต่งตั้งประชาคมหมู่บ้านหรือประชาคมตำบลร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วย**

ข) จัดให้มีการเสนอราคาในการจัดซื้อหรือจัดจ้าง เพื่อให้มีการแข่งขันกันเสนอราคาอย่างเป็นธรรม

ค) การขออนุมัติจัดซื้อหรือจัดจ้างต่อผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

ง) ทำการก่อกำหนดผู้ผูกพัน ซึ่งอาจจัดทำเป็นบันทึกตกลงซื้อขาย บันทึกตกลงจ้าง สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาจ้าง แล้วแต่กรณี

จ) การส่งมอบงานและการตรวจรับ

ฉ) การลงทะเบียนคุมพัสดุ

ง. การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ซึ่งขอแยกอธิบายดังนี้

ก) การประชุม

(ก) การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ การประชุมสภาครั้งแรก การประชุมสามัญประจำปี และการประชุมวิสามัญประจำปี การกำหนดสมัยประชุมสามัญประจำปี ระยะเวลาและวันเริ่มต้นสมัยประชุมสามัญประจำปีของแต่ละสมัยในปีนั้น วันเริ่มประชุมสามัญประจำปีสมัยถัดไปและระยะเวลาของสมัยประชุมสามัญประจำปีสมัยแรกของปีถัดไป ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนำปรึกษาในที่ประชุมสามัญประจำปีสมัยแรกของแต่ละปี

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติเห็นชอบแล้ว ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำเป็นประกาศของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดสมัยประชุมสามัญประจำปีไว้ หรือไม่ได้กำหนดวันเริ่มประชุมสามัญประจำปีสมัยแรกในปีถัดไปไว้ หรือมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสมัยประชุมสามัญประจำปี หรือวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีที่กำหนดไว้แล้ว ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนำปรึกษาในสมัยประชุมสามัญประจำปีอื่น หรือในสมัยประชุมวิสามัญได้

(ข) การเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งเป็นหนังสือให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้า พร้อมทั้งปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนกำหนดวันเปิดสมัยประชุมไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่การประชุมอันรีบด่วนจะแจ้งกำหนดเปิดสมัยประชุม

และปิดประกาศน้อยกว่านั้นก็ได้ แต่ไม่ให้น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนกำหนดเปิดสมัยประชุม โดยให้ระบุเหตุอันรีบด่วนในหนังสือด้วย

การนัดประชุมในระหว่างสมัยประชุมนั้นให้ทำเป็นหนังสือหรือบอกนัดในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ แต่ถ้าบอกนัดในที่ประชุมให้ส่งหนังสือนัดประชุมไปยังผู้ที่ไม่ได้มาประชุมในเวลานั้นทราบล่วงหน้าด้วย โดยให้แจ้งนัดประชุมล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าเป็นการประชุมอันรีบด่วนจะนัดน้อยกว่านั้นก็ได้ โดยให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งเหตุอันรีบด่วนไว้ในหนังสือนัดประชุมและแจ้งให้ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบด้วย การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้มีการนัดประชุมไม่ให้ถือว่าเป็นการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมไปพร้อมกับการเรียกประชุมเว้นแต่เป็นการประชุมอันรีบด่วนจะแจ้งระเบียบวาระการประชุมให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบในขณะที่เปิดประชุมก็ได้ ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประชาสัมพันธ์กำหนดวันนัดประชุม เวลา สถานที่ประชุมและเรื่องที่จะนำเข้าสู่ที่ประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าร่วมรับฟังการประชุมด้วยตามหลักเกณฑ์ที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

เมื่อถึงกำหนดเวลานัดประชุมแล้วให้เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจสอบรายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้มาประชุมที่ได้ลงชื่อไว้เมื่อครบองค์ประชุมให้เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้สัญญาณเรียกสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้าห้องประชุมและนั่งตามที่จัดไว้ให้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดไม่ได้ลงชื่อไว้แต่ได้เข้าร่วมประชุมให้ถือว่ามาประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนั้น สำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาลงชื่อแล้วแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ให้นับเป็นองค์ประชุมและให้ถือว่าขาดการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อถึงกำหนดเวลานัดประชุมแล้วสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมและพ้นกำหนดเวลานัดประชุมแล้วหนึ่งชั่วโมง ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสั่งเลื่อนการประชุม และให้ถือว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมขาดการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อถึงกำหนดเวลานัดประชุมและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาครบองค์ประชุมแล้วแต่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่ในที่ประชุมหรืออยู่แต่ไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมนั้นเป็นประธานที่ประชุมชั่วคราว

เพื่อให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกกันเองเป็นประธานที่ประชุมคราวนั้น โดยให้เสนอชื่อและลงคะแนนด้วยวิธียกมือหากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้มีอายุสูงสุดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้มีอายุสูงสุด รองลงมาตามลำดับปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาทำหน้าที่ในที่ประชุมหรือยอมปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่การเลือกเช่นว่านั้นกำลังดำเนินการอยู่ก็ให้ระงับการเลือกนั้นเสีย หรือถ้าได้เลือกแล้วผู้ได้รับเลือกเป็นอันพ้นหน้าที่ และให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานที่ประชุมต่อไป

(ค) การจัดระเบียบวาระการประชุม โดยปกติให้พิจารณา

จัดลำดับการพิจารณาดังนี้

1. เรื่องที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งให้
ที่ประชุมทราบ

2. รับรองรายงานการประชุม
3. ยุติมติแถลงนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
4. เรื่องด่วน
5. กระทั่งถาม
6. ยุติร่างข้อบัญญัติที่ค้างพิจารณา
7. ยุติร่างข้อบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
8. ยุติร่างข้อบัญญัติที่เสนอใหม่
9. ยุติคดีอื่น ๆ

ให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ เว้นแต่ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้ตกลงเป็นอย่างอื่นในคราวประชุมนั้น ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะสั่งปิดประชุมก่อนหมดระเบียบวาระไม่ได้เว้นแต่มีเหตุวิกฤต ถ้าประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสั่งปิดประชุมก่อนหมดระเบียบวาระที่ไม่ใช่เหตุวิกฤต สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่ในที่ประชุมเห็นสมควรให้เปิดประชุมต่อไปก็ให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม นั้นต่อไปจนกว่าจะหมดระเบียบวาระการประชุม โดยให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานที่ประชุม

ถ้ารองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกกันเองเป็นประธานที่

ประชุมคราวนั้น สำหรับวาระการประชุมที่ยังไม่ได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม เนื่องจากประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสั่งปิดการประชุมกรณีเกิดเหตุวิกฤต ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจัดวาระการประชุมนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งต่อไป

(ง) ถ้าประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นเป็นการสมควรจะสั่งให้หยุดพักการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ชั่วคราวก็ได้ เมื่อนายกองการบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมร้องขอให้มีการประชุมลับในระเบียบวาระการประชุมใด ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการประชุมลับในระเบียบวาระการประชุมนั้นโดยไม่ต้องขอมติที่ประชุม การประชุมเช่นนี้ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสั่งผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประชุมนั้นออกจากที่ประชุมจนพ้นระยะที่จะฟังการประชุมได้ การร้องขอให้มีการประชุมลับอาจทำเป็นหนังสือหรือเสนอด้วยวาจาก็ได้

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับความประพฤติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชุมลับเว้นแต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ถูกกล่าวหาจะขอให้ประชุมโดยเปิดเผย

รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกครั้งต้องให้คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมได้ตรวจสอบแล้วทำสำเนารายงานการประชุมซึ่งคณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมได้ตรวจสอบแล้วเพื่อให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจดูก่อนเวลาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวันเพื่อรับรองรายงานการประชุมนั้น การแก้ไขถ้อยคำในรายงานการประชุมให้กระทำได้โดยมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปิดประกาศรายงานการประชุมที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติรับรองและประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อแล้วในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนทั่วไปทราบ

รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมยังไม่ได้ตรวจสอบ รายงานการประชุมที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้รับรอง หรือรายงานการประชุมที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรองแล้ว แต่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเพราะเหตุครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เลขานุการ

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบันทึกเหตุการณ์นั้นไว้และเป็นผู้รับรองรายงานการประชุมนั้น สำหรับรายงานการประชุมลับจะเปิดเผยได้เพียงใดหรือไม่ให้เป็นไปตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(จ) การเปิดสมัยประชุมวิสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถดำเนินการได้โดยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในตำแหน่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอให้เปิดสมัยประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรก็ให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญ สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายระยะเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

ข) ญัตติ

(ก) ญัตติมีสองอย่าง คือ ญัตติเกี่ยวกับกิจการของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และญัตติร่างข้อบัญญัติ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรองอย่างน้อยสองคน หากมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเหลืออยู่น้อยกว่าแปดคนให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรองหนึ่งคน ในกรณีที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงินต้องให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมรับรองด้วย

การเสนอญัตติร่างข้อบัญญัติใด ถ้านายกององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เสนอ หรือราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เสนอตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ไม่ต้องมีผู้รับรอง ญัตติดังต่อไปนี้อาจเสนอด้วยวาจาในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้

- ขอให้รับรองรายงานการประชุม
- ขอให้รับรองรายงานอื่น ๆ ของคณะกรรมการ
- ขอให้ปรึกษาเป็นการด่วนหรือญัตติขอให้พิจารณาร่าง

ข้อบัญญัติสามวาระรวดเดียว

- ญัตติขอแปรญัตติร่างข้อบัญญัติที่ไม่ใช่ร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ขอให้ลงมติ ขอให้แยกประเด็นพิจารณาหรือแยกประเด็นลงมติ ขอให้ปิดอภิปราย ขอให้เปิดอภิปรายต่อไป ขอให้เลื่อนการปรึกษา ขอให้บุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา ถ้าที่ประชุมมีมติหรือเห็นชอบในญัตติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาศุติเดิมเป็นอันตกไปเว้นแต่ญัตตินั้นเป็นญัตติเกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติ

(ข) ร่างข้อบัญญัติต้องแบ่งเป็นข้อและมีบันทึกดังต่อไปนี้คือ หลักการของร่างข้อบัญญัติ เหตุผลที่เสนอข้อบัญญัติ เมื่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับร่างข้อบัญญัติที่เสนอมาและตรวจถูกต้องตามระเบียบวาระการประชุมแล้วให้ส่งสำเนาแก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันประชุมเว้นแต่เป็นการประชุมอันรีบด่วน แต่ต้องไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนกำหนดเวลานัดประชุม สำหรับร่างข้อบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการเงินหมายความว่า ร่างข้อบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังนี้

- การจัดเก็บ ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือวาง ระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีอากร
- การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน หรือการ โอนงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้
- การคลัง การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน การจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

- การจ้างและการพัสดุ

ในกรณีที่สงสัยว่าร่างข้อบัญญัติใดเป็นร่างข้อบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ประธานสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นสิ้นสุด

(ค) ผู้ตราข้อบัญญัติที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลต้องพิจารณาเป็นสามวาระ แต่ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะอนุมัติให้พิจารณา สามวาระรวดเดียวก็ได้ ในการพิจารณาสามวาระรวดเดียว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนผู้ที่อยู่ในที่ประชุมจะเป็น ผู้เสนอก็ได้ เมื่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอนุมัติให้พิจารณาสามวาระรวดเดียวแล้ว การพิจารณาวาระที่สองนั้นให้ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรรมการแปรญัตติเต็ม สภา โดยให้ประธานที่ประชุมเป็นประธานคณะกรรมการแปรญัตติ ร่างข้อบัญญัติงบประมาณจะ พิจารณาสามวาระรวดเดียวไม่ได้ และในการพิจารณาวาระที่สอง ให้กำหนดระยะเวลาเสนอคำแปร ญัตติไว้ไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติรับหลักการแห่งร่าง ข้อบัญญัติงบประมาณนั้น

(ง) ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่หนึ่งให้ที่ประชุม สภาองค์การบริหารส่วนตำบลปรึกษาในหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติและลงมติว่าจะรับหลักการแห่ง ร่างข้อบัญญัตินั้นหรือไม่ หากมีสมาชิกสภาประสงค์จะอภิปรายห้ามไม่ให้ลงมติก่อนที่สมาชิกได้

อภิปรายในเรื่องนั้นพอสมควรแล้ว และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่หนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการสภาพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้

ในกรณีที่สภาไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติ งบประมาณ ให้ประธานสภานำปรึกษาในที่ประชุมสภา เพื่อเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลเป็นกรรมการในคณะกรรมการหาข้อยุติจำนวนสามคนแล้วแจ้งมติไม่รับหลักการแห่งร่าง ข้อบัญญัติงบประมาณและรายชื่อคณะกรรมการหาข้อยุติฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ นายอำเภอทราบ ภายในสามวันนับแต่วันที่สภามีมติไม่รับหลักการ และทำหนังสือแจ้งมติของสภา ที่ไม่รับหลักการร่างข้อบัญญัติงบประมาณให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลทราบในวันถัดจาก วันที่สภามีมติไม่รับหลักการ

(จ) ผู้ตราข้อบัญญัติที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลลง มติรับหลักการแล้ว ให้ประธานสภาส่งร่างข้อบัญญัตินั้น ไปให้คณะกรรมการแปรญัตติพิจารณาโดย ละเอียด โดยที่ประชุมสภาจะต้องกำหนดระยะเวลาเสนอคำแปรญัตติต่อคณะกรรมการแปรญัตติ ด้วย ภายในระยะเวลาเสนอคำแปรญัตติ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบลผู้ใดเห็นควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างข้อบัญญัติก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็น หนังสือ โดยให้แปรญัตติเป็นรายชื่อและเสนอต่อประธานคณะกรรมการแปรญัตติ ในกรณีที่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้แปรญัตติจะต้องมีสมาชิกสภารับรองเช่นเดียวกับการ เสนอญัตติ ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่สอง กรณีการพิจารณาสามวาระรวดเดียว ผู้แปร ญัตติอาจเสนอคำแปรญัตติด้วยวาจาก็ได้

เมื่อคณะกรรมการแปรญัตติพิจารณาแล้ว จะต้องเสนอ ร่างข้อบัญญัตินั้นตามร่างเดิมและตามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานและบันทึกความเห็น ขึ้นต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในรายงานต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ในตอนหรือข้อใดบ้าง การแปรญัตติและมติของคณะกรรมการแปรญัตติเกี่ยวข้องด้วยการแปรญัตตินั้น เป็นประการใด การสงวนความเห็นของคณะกรรมการแปรญัตติ ตลอดจนการสงวนคำแปรญัตติ ด้วย และให้ประธานสภาส่งรายงานนั้นแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ ชั่วโมงก่อนวันประชุมพิจารณา เว้นแต่กรณีต้องพิจารณาเป็นการด่วน ให้คณะกรรมการแปรญัตติ ไม่ร่วมประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย เพื่อแถลงประกอบรายงานหรือชี้แจงข้อสงสัย ต่าง ๆ เกี่ยวกับรายงานนั้น

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติวาระที่สองให้ปรึกษาเรียง ตามลำดับข้อเฉพาะที่มีการแปรญัตติหรือที่คณะกรรมการแปรญัตติแก้ไขเท่านั้น เว้นแต่ที่ประชุม สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น ถ้าที่ประชุมสภาลงมติเห็นด้วยกับคำแปร

ญัตติ หรือเห็นด้วยกับการแก้ไขในข้อใดแล้วไม่ให้เสนอขอแปรญัตติหรือเสนอญัตติขอเปลี่ยนแปลงมตินั้นอีก

ถ้าข้อความในข้อใดที่ได้มีมติไปแล้วขัดแย้งกันหรือบกพร่องในวาระสำคัญ ที่ประชุมสภาจะลงมติให้ส่งปัญหานั้นไปให้คณะกรรมการแปรญัตติพิจารณาใหม่เฉพาะที่ขัดแย้งหรือบกพร่องก็ได้โดยไม่ให้มีการแปรญัตติในเรื่องใหม่ขึ้นอีก ในกรณีที่มีมติส่งปัญหาไปให้คณะกรรมการแปรญัตติพิจารณาใหม่ดังกล่าวแล้ว การพิจารณาเฉพาะข้อนั้น ๆ เป็นอันระงับไว้ก่อนแต่ถ้าไม่เป็นการขัดข้องที่จะพิจารณาข้ออื่น ๆ ต่อไป สภาอาจลงมติให้พิจารณาจนจบร่างข้อบัญญัติก็ได้ เมื่อคณะกรรมการแปรญัตติได้ยื่นรายงานการพิจารณาข้อที่ได้ระงับไว้แล้ว ให้ประธานสภาส่งรายงานนั้นให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ ชั่วโมงก่อนวันนัดประชุม เว้นแต่กรณีต้องพิจารณาเป็นการด่วน ในการประชุมต่อไปในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมสภาลงมติเฉพาะข้อที่ได้ระงับไว้เท่านั้น

(ฉ) การพิจารณาร่างข้อบัญญัติในวาระที่สาม ไม่มีการอภิปรายเว้นแต่ที่ประชุมสภาจะได้ลงมติให้มีการอภิปราย ถ้ามีเหตุอันสมควรในการพิจารณาวาระนี้ ให้ที่ประชุมสภาลงมติว่าจะให้ตราเป็นข้อบัญญัติหรือไม่

(ช) ญัตติร่างข้อบัญญัติใดซึ่งที่ประชุมสภาได้ลงมติไม่รับหลักการ หรือลงมติไม่ให้ตราเป็นข้อบัญญัติให้ถือว่าร่างข้อบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป ยกเว้นร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หากที่ประชุมสภาลงมติไม่รับหลักการ ให้นายอำเภอตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วยสมาชิกสภาซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอจำนวนสามคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งนายกององค์การบริหารส่วนตำบลเสนอจำนวนสามคน และให้กรรมการทั้งหกคนร่วมกันปรึกษาเสนอบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ เพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติแล้วรายงานต่อนายอำเภอ ให้นายอำเภอส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างข้อบัญญัติ หากมีมติไม่เห็นชอบให้ตราข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไป

ห้ามเสนอญัตติร่างข้อบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันกับร่างข้อบัญญัติที่ตกไปดังกล่าวข้างต้นในสมัยประชุมสภานั้นอีก เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตเมื่อเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

(ซ) ผู้ตดิขอให้สภามีมติให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนใดพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภา หรือก่อนความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ยื่นเป็นหนังสือล่วงหน้า และต้องมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าชื่อเสนอจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ประธานสภาแจ้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ถูกยื่นผู้ตดิให้สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งเป็นหนังสือล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวันก่อนวันประชุมพิจารณาผู้ตดิดังกล่าว เพื่อเตรียมหลักฐานชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เว้นแต่เป็นการพ้นวิสัยไม่สามารถแจ้งให้ทราบได้ ให้ประธานสภาบันทึกเหตุผลไว้เป็นหนังสือและนำแจ้งที่ประชุมสภาเพื่อทราบก็เป็นการเพียงพอแล้ว

(ฌ) การขอลอนผู้ตดิหรือคำแปรผู้ตดิ หรือการแก้ไขข้อความในผู้ตดิร่างข้อบัญญัติ ซึ่งเป็นเหตุให้เปลี่ยนหลักการของร่างข้อบัญญัติ การขอลอนชื่อจากการเป็นผู้รับรอง หรือจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอผู้ตดิจะกระทำเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ผู้ตดินั้นได้จัดเข้าระเบียบวาระแล้ว จะต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุมสภา หรือคำแปรผู้ตดิในชั้นคณะกรรมการแปรผู้ตดิต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุมคณะกรรมการแปรผู้ตดิ

ผู้ตดิหรือคำแปรผู้ตดิใดที่ถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอหรือผู้แปรผู้ตดิไม่ขออภิปรายหรือไม่อยู่ในที่ประชุมสภาให้ถือว่าได้ลอนผู้ตดินั้น ถ้านายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เสนอผู้ตดิหรือผู้แปรผู้ตดิอาจมอบหมายให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้อภิปราย ชี้แจง หรือแถลงแทนก็ได้ ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลครบวาระหรือมีการยุบสภา ผู้ตดิใด ๆ ซึ่งที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้พิจารณาหรือพิจารณาแล้วแต่ยังไม่เสร็จให้เป็นอันตกไป

ค) งบประมาณ

(ก) ผู้ตดิร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยื่นต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามแบบและวิธีการภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณ การแปรผู้ตดิร่างข้อบัญญัติงบประมาณ จะกระทำได้เฉพาะการขอลดรายจ่ายหรือการขอลดจำนวนเงินที่ขออนุญาตจ่าย และต้องมีจำนวนสมาชิกสภารับรองเช่นเดียวกับการเสนอผู้ตดิอย่างน้อยสองคน คำแปรผู้ตดิให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการแปรผู้ตดิภายในระยะเวลาที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

(ข) ห้ามไม่ให้แปรญัตติรายจ่ายขึ้นใหม่ หรือเพิ่มเติมรายจ่าย หรือเปลี่ยนแปลงความประสงค์ของจำนวนเงินที่ขออนุมัติจ่ายไว้แต่จะได้รับการรับรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ขอแปรญัตติเอง

(ค) ห้ามไม่ให้แปรญัตติในรายการและจำนวนเงินซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับดอกเบี้ยและเงินสงฆ์เงินกู้ รายจ่ายซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามกฎหมาย หากมีปัญหารายจ่ายรายการใดมีข้อผูกพันหรือไม่ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด เมื่อได้อภิปรายไปพอสมควรแล้ว ถ้าสมาชิกสภาเสนอญัตติขอให้ปิดอภิปรายเพื่อให้ลงมติว่าจะรับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณหรือไม่ หรือส่งให้คณะกรรมการสภาพิจารณาก่อนรับหลักการ ต้องมีสมาชิกสภารับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในที่ประชุม

ง) การอภิปราย

(ก) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดประสงค์จะกล่าวด้วยคำใดต่อที่ประชุมสภาให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานสภาอนุญาตแล้วจึงกล่าวได้ โดยให้ยืนกล่าว ณ ที่ของตนหรือ ณ ที่ซึ่งจัดไว้ให้ และต้องกล่าวกับประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาต้องให้โอกาสแก่ผู้เสนอญัตติอภิปรายก่อน แต่ถ้ามีผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติหลายคน ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปรายได้ครั้งละหนึ่งคน

(ข) เมื่อผู้เสนอ หรือผู้แปรญัตติได้อภิปรายแล้ว ถ้าผู้ใดค้านก็ให้ผู้นั้นอภิปราย เมื่อผู้คัดค้านอภิปรายแล้วถ้าผู้ใดจะสนับสนุนผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติก็ให้ผู้นั้นอภิปรายสลับกัน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีผู้ประสงค์อภิปรายแต่อีกฝ่ายหนึ่ง มีผู้ประสงค์อภิปรายอยู่ ให้ประธานสภาให้ผู้ประสงค์อภิปรายนั้นอภิปรายต่อเนื่องกันได้ เมื่อได้รับอนุญาตให้อภิปรายซ้อนไปคนหนึ่งแล้ว ให้ประธานสภาถามว่า ผู้ใดจะอภิปรายในทางตรงกันข้าม ถ้ามีก็ให้ประธานสภาอนุญาตให้อภิปราย แล้วดำเนินการให้อภิปรายสลับกันต่อไป ถ้าไม่มีก็ให้อภิปรายต่อเนื่องไปได้ ถ้ามีผู้ยกมืออภิปรายหลายคน ประธานสภาจะอนุญาตให้ผู้ใดอภิปรายก่อนก็ได้แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอผู้รับรองและผู้ที่ยังไม่ได้อภิปรายด้วย

(ค) ถ้าไม่มีผู้ใดอภิปรายต่อไปให้ถือว่าเป็นการปิดอภิปราย หรือถ้ามีแต่ประธานสภาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้วประธานสภาจะเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าควรจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่การอภิปรายในกรณีที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดถูกกล่าวหาว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือถูกกล่าวหากระทำความผิดในการไม่รักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย

ในการประชุมสภา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้นั้นมีสิทธิอภิปรายได้จนหมดข้อสงสัย ห้ามมิให้ร่วบรัดอภิปรายเพื่อลงมติเมื่อปิดอภิปรายแล้วให้ประธานสภาเสนอให้ที่ประชุมลงมติ

(ง) เมื่อประธานสภาเตือนสมาชิกสภาให้รักษาระเบียบการประชุมสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติตามทันที สมาชิกสภาผู้ใดใช้เวลาอภิปรายครั้งใดเกินสมควรแก่เรื่อง และยังมีผู้อื่นประสงค์จะอภิปรายต่อไปอีก ประธานสภาอาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายได้เมื่อได้อภิปรายมาครบสิบนาทีแล้ว

(จ) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องอภิปรายเฉพาะเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่เท่านั้น จะกล่าวข้อความซ้ำหรือนอกประเด็นและจะใช้ถ้อยคำหยาบคายใส่ร้ายเสียดสีผู้ใดไม่ได้ หรือกล่าวถึงชื่อบุคคลใด ๆ เว้นแต่กรณีจำเป็น ห้ามมิให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมสภาฟัง เว้นแต่กรณีจำเป็นและห้ามมิให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุมสภาเว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหาย อาจยื่นและยกมือขึ้นพันศิริษะ ณ ที่ของตนเพื่อเป็นการอนุญาตเมื่อประธานสภาได้อนุญาตแล้วจึงให้กล่าวแก้หรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้

(ฉ) ข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือประโยชน์สำคัญของทางราชการ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจร้องขอต่อประธานสภาไม่นำมาอภิปรายหรือเปิดเผย แต่ถ้าสมาชิกสภาร้องขอต่อประธานสภาไม่นำมาอภิปรายหรือเปิดเผยต้องมีผู้รับรองเช่นเดียวกับการเสนอญัตติ และให้ดำเนินการตามมติของสภาเมื่อเห็นว่ามีผู้กระทำผิดระเบียบการประชุมในหมวดนี้ สมาชิกสภาอาจยื่นและยกมือขึ้นพันศิริษะ เพื่อร้องขอต่อประธานสภาให้รักษาระเบียบการประชุมได้ ให้ประธานสภาเป็นผู้วินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนระเบียบหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด ห้ามมิให้ที่ประชุมสภาอภิปรายในเรื่องนี้ต่อไป และขณะอภิปรายอยู่นั้น ถ้าประธานสภาขึ้นขึ้นให้สมาชิกสภาผู้กำลังอภิปรายหรือจะขออภิปรายต้องระงับการอภิปรายของตนไว้แล้วนั่งลงทันที และสมาชิกสภาทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่ประชุมนั้นต้องนั่งฟังประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จ) การลงมติ

(ก) การออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติดังมีสองวิธีคือ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย และการออกเสียงลงคะแนลับ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย มีวิธีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ ยกมือขึ้นพันศิริษะ ขึ้นขึ้น หรือเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายบุคคล การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย ให้ใช้วิธียกมือขึ้นพันศิริษะ แต่ถ้า นายกององค์การบริหารส่วนตำบลร้องขอ หรือสมาชิกสภาไม่น้อยกว่าสามคนร่วมกันเสนอญัตติต่อที่ประชุมสภาให้ออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยโดยการขึ้นหรือเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับตัวอักษรให้

ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายบุคคลเมื่อที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบแล้ว ก็ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนตามนั้น

(ข) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกที่มีอยู่ในที่ประชุมสภามีสิทธิเสนอญัตติขอให้ออกเสียงลงคะแนนลับได้ การเสนอญัตติดังกล่าวนี้สามารถเสนอด้วยวาจา ถ้าที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบก็ให้ดำเนินการตามนั้น การลงมติเห็นชอบให้ใช้วิธียกมือขึ้นพันศีรษะ

การออกเสียงลงคะแนนลับ ให้ใช้วิธีเขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้โดยผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายถูก (✓) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมายวงกลม (O) ให้ประธานที่ประชุมเรียกชื่อสมาชิกสภาตามลำดับอักษรมาอ่านของใส่ด้วยตนเองลงในหีบที่จัดไว้ต่อหน้าประธานที่ประชุม

(ค) ก่อนการลงมติทุกครั้งให้ประธานสภาตรวจสอบว่ามีสมาชิกสภาอยู่ในที่ประชุมครบจำนวนเป็นองค์ประชุมหรือไม่ ถ้ามีสมาชิกสภาอยู่ในที่ประชุมไม่ครบจำนวนเป็นองค์ประชุม จะทำการลงมติในเรื่องใด ๆ ไม่ได้สมาชิกสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ประธานสภาหรือรองประธานซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุม หรือสมาชิกสภาที่ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ประธานเมื่อประธานหรือรองประธานสภาไม่อยู่ในที่ประชุมหรืออยู่แต่ไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในฐานะสมาชิกสภาได้ โดยไม่ต้องลงมาจากที่นั่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้

ลำดับการลงมตินั้นให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้ว ย้อนเป็นลำดับไปตามญัตติต้น แต่ความผิดพลาดของการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้ไม่เป็นเหตุให้มติที่ได้ลงคะแนนและนับคะแนนเสร็จแล้วนั้นเสียไป มติในกรณีนี้ให้ถือเอาคะแนนเสียงมากที่สุดของญัตติแต่ละญัตติที่ลงมติดำเนินการนั้น หากมีปัญหาซับซ้อนเป็นที่เข้าใจยาก ประธานสภาหรือที่ประชุมสภาอาจแยกประเด็นออกให้ลงมติเป็นตอนๆ ไปก็ได้ และเมื่อประธานสภาถามที่ประชุมสภาว่าในเรื่องที่มีผู้เสนอนั้นจะมีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ถือว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วย

(ง) เมื่อนับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ประธานสภาต้องประกาศคะแนนเสียงให้ที่ประชุมสภาทราบทันที ถ้าเรื่องใดกฎหมายบัญญัติว่าต้องมีคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใดเป็นพิเศษแล้ว ก็ให้ประกาศด้วยว่าได้มีคะแนนเสียงข้างมากครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ ถ้ามีสมาชิกสภาเข้ามาในที่ประชุมสภา ขณะที่ประชุมสภาเริ่มลงคะแนนเสียงแล้วในกรณีลงคะแนนเปิดเผยสมาชิกสภาผู้เข้ามานั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนร่วมกับฝ่ายที่ยังนับ

คะแนนไม่เสร็จได้แต่จะออกเสียงลงคะแนนร่วมกับฝ่ายนับคะแนนเสร็จแล้วไม่ได้ ในกรณีลงคะแนนลับสมาชิกสภาผู้เข้านั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนที่ประธานสภาสั่งให้นับคะแนน

การลงมติในกรณีที่สมาชิกสภาถูกกล่าวหาที่มีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภา หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ที่ประชุมสภาลงมติแต่เพียงว่าควรให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากสมาชิกภาพหรือไม่ การลงมติดังกล่าวนี้ให้ออกเสียงลงคะแนนลับและต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เมื่อสภาลงมติให้สมาชิกสภาที่ถูกกล่าวหาผู้ใดขาดจากสมาชิกภาพให้ประธานสภาแจ้งให้สมาชิกสภาผู้นั้นทราบโดยเร็ว แต่ไม่เกินสามวันนับแต่วันที่สภาได้ลงมติ

(จ) ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าสมาชิกสภาซึ่งมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาเท่าที่มีอยู่หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เชื่อว่ามีการนับคะแนนเสียงผิดมีสิทธิร้องขอให้มีการนับคะแนนใหม่ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยสามารถร้องขอด้วยวาจา ให้ประธานที่ประชุมจัดให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ การร้องขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ให้กระทำได้เพียงครั้งเดียว และต้องดำเนินการก่อนเริ่มเข้าสู่วาระการประชุมถัดไป การนับคะแนนเสียงใหม่กรณีที่เป็นการลงคะแนนเสียงเปิดเผยให้ประธานที่ประชุมจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ โดยใช้วิธีเรียกชื่อลงคะแนนตามลำดับตัวอักษร

ในการลงมติครั้งใด เมื่อนับคะแนนเสียงแล้วปรากฏว่าคะแนนเสียงรวมกันทั้งหมดมีจำนวนมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาที่มาประชุมในคราวนั้น ให้ทำการลงมติใหม่โดยใช้วิธีเรียกชื่อลงคะแนนตามลำดับตัวอักษรการลงมติให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติเป็นอย่างอื่นในกรณีที่มีคะแนนเท่ากันไม่ว่าจะเป็นการออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยหรือออกเสียงลงคะแนนลับ ให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง

ฉ) กระทุ้งถาม

(ก) กระทุ้งถาม คือ คำถามซึ่งสมาชิกสภาตั้งขึ้นเพื่อสอบถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือนโยบายอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กระทุ้งถามมีสองประเภทคือ กระทุ้งถามทั่วไป และกระทุ้งถามด่วน กระทุ้งถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ผู้ตั้งกระทุ้งถามตั้งคำถามและซักถามได้แต่เพียงผู้เดียว โดยกระทุ้งถามต้องไม่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

1. มีข้อความเชิงประชด เสียดสีหรือแกล้งกล่าวใส่ร้าย
2. เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก

3. ในเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือได้ชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบหรือ
ที่ตกไป
4. เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้
เสนอมาก่อน
5. เพื่อให้ออกความเห็น
6. ในปัญหาข้อกฎหมาย
7. ในเรื่องไม่เป็นสาระสำคัญ
8. เพื่อทราบกิจการส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่
เกี่ยวกับงานในหน้าที่ราชการ

กระทู้ถามข้างต้นถือเป็นกระทู้ถามที่ต้องห้ามไม่ให้ถาม ห้าม
ประธานสภาบรรจุกระทู้ถามที่มีลักษณะดังกล่าวเข้าระเบียบวาระการประชุม และเมื่อประธานสภา
วินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามที่ต้องห้ามถาม ให้กระทู้ถามนั้นตกไป คำวินิจฉัยของประธานสภาในเรื่อง
นี้ให้เป็นที่สุด กระทู้ถามตาม (3.) และ (4.) จะต้องถามขึ้นใหม่ได้เมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือ
เหตุการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อมีกระทู้ถามครั้งก่อน

(ข) การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่น
ต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริง หรือนโยบายของนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไปต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่า
ถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบก็
ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งதாகหาก คำถาม ข้อเท็จจริง ตลอดจนคำชี้แจงประกอบ ต้องไม่พุ่มเพอ
ยววน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

(ค) การตั้งกระทู้ถามด่วน ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์
สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน เพราะเป็นภัย
สาธารณะหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่าง
ร้ายแรง ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องรีบชี้แจงหรือดำเนินการ โดยทันที ในกรณีสงสัย
ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามนั้นเป็นกระทู้ถามทั่วไปหรือกระทู้ถามด่วน
กระทู้ถามด่วนให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาโดยมีหัวข้อเรื่องที่จะต้องกระทู้ถาม
ให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถามนั้นไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเตรียมตอบและให้
แจ้งไปด้วยว่าได้กำหนดจะให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม ถามกระทู้เรื่องนั้นในการประชุมครั้งใดการ
กำหนดเวลาดังกล่าวนั้นให้ประธานสภาคำนึงถึงความสำคัญของเหตุการณ์และความสนใจของ
ประชาชน กระทู้ถามทั่วไปให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถามไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อ

เตรียมตอบและให้บรรจุเข้าระเบียบวาระภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ส่งกระทู้ถามไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(ง) เมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระทู้ถาม ให้ประธานสภาอนุญาตให้ถามไปตามลำดับ ถ้ามีกระทู้ถามด่วนต้องอนุญาตให้ถามก่อนตามลำดับความเร่งด่วนของกระทู้ถามด่วนในการถามไม่ให้ชี้แจงหรืออ่านคำชี้แจงประกอบ

ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามของตนเมื่อใดก็ได้ เมื่อถามกระทู้ถามแล้วให้ประธานสภาจำหน่ายกระทู้ถามนั้นและห้ามผู้ตั้งกระทู้ถามนั้นยื่นกระทู้ถามในเรื่องเดียวกันนั้นอีก และเมื่อถึงระเบียบวาระถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในสภา ให้ถือว่าได้ถอนกระทู้ถามนั้น ถ้าสมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลงให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

(จ) เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตอบกระทู้ถามแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกสามครั้งเว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานสภาอนุญาต การซักถามนั้นผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็นแต่ต้องไม่เป็นการอภิปราย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามเมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของทางราชการ ในกรณีที่ไมตอบกระทู้ถามให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งให้สภาทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถาม

(ฉ) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมสภาก็ได้แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุมสภาและให้แจ้งด้วยว่าจะตอบเมื่อใด หากสภาเห็นว่า ระยะเวลาที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดแจ้งตอบกระทู้ถามนานเกินไป สภาอาจจะมิตำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตอบกระทู้ถามก่อนนั้นก็ได้อีก ในการประชุมสภาครั้งหนึ่ง สมาชิกสภาคนหนึ่งจะตั้งกระทู้ถามเกินกว่าหนึ่งกระทู้ไม่ได้ เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาต

(ช) กระทู้ถามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้ตอบให้ระงับไปเมื่อ

- ครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- มีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ปิดสมัยประชุมสภา
- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

ข) คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(ก) คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมี 2 ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญ ประกอบด้วยสมาชิกสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน และคณะกรรมการวิสามัญ ประกอบด้วย สมาชิกสภา หรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนเรื่องใด ๆ อันอยู่ในกิจการของสภาแล้วรายงานต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณากิจการของสภาเป็นกรณีพิเศษ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจเลือกสมาชิกสภาหรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเป็น คณะกรรมการสภาชุดต่าง ๆ ตามความจำเป็นแก่กิจการในหน้าที่ของสภาดังนี้

- คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม
- คณะกรรมการแปรญัตติร่างข้อบัญญัติ
- คณะกรรมการอื่น ๆ ตามที่สภาเห็นสมควร

ถ้ามีความจำเป็นคณะกรรมการแต่ละคณะอาจตั้ง คณะอนุกรรมการพิจารณารายละเอียดในกิจการซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสภา แล้วเสนอ รายงานต่อคณะกรรมการสภาเพื่อพิจารณา

(ข) กรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากหน้าที่เมื่อ

- ตาย
- ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานสภา
- เลือกคณะกรรมการสภาขึ้นใหม่ หรืองานที่ได้รับ

มอบหมายเสร็จสิ้นลง

- สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง
- สภามีมติให้พ้นจากหน้าที่

(ค) วิธีเลือกคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ สมาชิกสภาหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอชื่อสมาชิกสภาหรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิก สภาท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ถ้าหากสมาชิกสภาเป็นผู้เสนอจะต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสอง คน ถ้าเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง การเสนอชื่อให้เสนอได้โดยไม่ จำกัดจำนวน เพื่อให้สมาชิกสภาลงคะแนนเลือกจากชื่อเหล่านั้น โดยวิธีเขียนชื่อตัวเองและชื่อสกุลของผู้ที่ถูกเสนอคนหนึ่งชื่อ เมื่อตรวจนับแล้วให้ประธานสภาประกาศคะแนนต่อที่ประชุมสภา ผู้ได้

คะแนนสูงสุดและที่เรียงลงมาตามลำดับไม่เกินจำนวนของคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละคณะเป็นผู้ได้รับเลือก

(ง) เมื่อมีมติผู้ตติจะต้องให้คณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา ให้ประธานสภาส่งผู้ตตินั้นไปยังคณะกรรมการสภาซึ่งมีหน้าที่ตรงกับผู้ตติหรือสมควรจะพิจารณาผู้ตตินั้น หรือส่งให้คณะกรรมการสภาที่สภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาผู้ตตินั้น

การนัดประชุมและเปิดประชุมคณะกรรมการสภาครั้งแรกให้เป็นหน้าที่ของเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้คณะกรรมการสภาคณะหนึ่ง ๆ เลือกประธานกรรมการและเลขานุการจากกรรมการสภาคณะนั้นๆ ในการประชุมของคณะกรรมการสภาต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม มติของคณะกรรมการสภาให้ถือเสียงข้างมาก กรณีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการออกเสียงชี้ขาด

(จ) ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจลงมติให้คณะกรรมการสภาคณะใดดำเนินกิจการของสภาท้องถิ่นนอกสมัยประชุมได้ แต่ทั้งนี้ไม่ให้ประชุมเกินสามครั้ง การประชุมเกินกว่าสามครั้งจะกระทำได้เมื่อมีเหตุจำเป็นและได้รับอนุมัติจากประธานสภา

เมื่อคณะกรรมการสภามีมติให้เชิญบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในการกระทำหรือเรื่องที่พิจารณาอยู่นั้น ให้เชิญในนามของประธานกรรมการคณะนั้น สมาชิกสภา นายกองค้การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานกรรมการสภามีสิทธิเข้าฟังการประชุมของคณะกรรมการสภาได้เว้นแต่เป็นการประชุมลับ ในกรณีเป็นการประชุมลับ ผู้มีสิทธิเข้าฟังการประชุมจะต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม ซึ่งได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการสภาเท่านั้น ผู้มีสิทธิเข้าไปนั่งฟังการประชุมจะแสดงความคิดเห็นได้เมื่อประธานกรรมการสภาอนุญาตหรือขอให้แสดงความคิดเห็น ในกรณีนี้ผู้เสนอผู้ตติหรือนายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิไปชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการแปรผู้ตติได้ตลอดระยะเวลาการพิจารณาผู้ตตินั้น ส่วนผู้แปรผู้ตติมีสิทธิชี้แจงได้เฉพาะที่ได้ขอแปรผู้ตติไว้

(ฉ) คณะกรรมการสภาจะกำหนดนัดประชุมเมื่อใดให้แจ้งนายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภา ผู้เสนอผู้ตติ และผู้แปรผู้ตติทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนกำหนดเวลานัดประชุม เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการสภาตามกำหนดที่นัดหมาย ถ้าผู้แปรผู้ตติไม่มาชี้แจงตามที่นัดหมายเป็นเวลาเกินกว่าสามสิบนาที นับแต่เวลาที่คณะกรรมการสภาได้เริ่มประชุมในวันนั้นให้ถือว่าผู้แปรผู้ตติได้ถอนคำแปรผู้ตตินั้นแล้ว เว้นแต่ผู้แปรผู้ตติจะมี

ความจำเป็นที่ไม่อาจมาซึ่งแรงได้และการประชุมเรื่องนั้นยังไม่เสร็จสิ้น คณะกรรมการสภาจะพิจารณาคำแปรญัตตินั้นต่อไปก็ได้

หากคณะกรรมการสภาดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดให้ประธานกรรมการรายงานต่อประธานสภาโดยด่วน ถ้าอยู่ในสมัยประชุมสภาให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมสภาเพื่อลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้ หรือให้ดำเนินการตามที่สภาเห็นสมควรแต่ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมสภาและคณะกรรมการสภามีอำนาจประชุมนอกสมัยประชุม ให้ประธานสภามีอำนาจขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่เห็นสมควร แล้วรายงานให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบในการประชุมสภาสมัยต่อไป

ช) การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย

(ก) ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสถานที่ที่ควรแก่การเคารพ ผู้เข้าไปจะต้องแต่งกายสุภาพประพฤติตนให้เรียบร้อยและอยู่ ณ ที่ซึ่งจัดไว้ การแต่งกายของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ให้แต่งเครื่องแบบ ชุดสากลนิยม ชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานสภากำหนด ในขณะที่กำลังประชุม ห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปในที่ซึ่งจัดไว้สำหรับสมาชิกสภา นายกององค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสภา ประธานสภา มีอำนาจอนุญาตให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมและการปรึกษาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามระเบียบที่สภากำหนด

(ข) ในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้ามผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ กล่าวคำหยาบคาย เสียดสี หรือใส่ร้าย
 - แสดงกิริยาอันพึงรังเกียจ
 - ก่อความสงบเรียบร้อย หรือกระทำการให้เสื่อมเสียเกียรติของประชุมสภา หรือจงใจกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุรบกวนกิจการของที่ประชุมสภา
 - ขัดคำสั่งของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- ในขณะที่กำลังประชุมสภาอยู่ ถ้าผู้ใดละเมิดระเบียบหรือฝ่าฝืนระเบียบให้ประธานสภามีอำนาจตักเตือน ห้ามปราม ให้ถ้อยคำพูดหรือให้กล่าวคำขอมาในที่ประชุมสภา หรือห้ามไม่ให้พูดต่อไป หรือสั่งให้ผู้ละเมิดออกไปจากที่ประชุมสภาได้ ในกรณีขัดคำสั่งประธานสภา หรือก่อกวนความสงบเรียบร้อยหรือกระทำการเสื่อมเสียเกียรติของที่ประชุมสภา ประธานสภามีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดการกระทำนั้น หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมสภาครั้งนั้น โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้ ในกรณีที่ประธานสภาสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน

ประธานสภาอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของที่ประชุมสภานำตัวผู้นั้นออกจากที่ประชุมสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภาก็ได้

(ค) ถ้าเกิดมีการส่งเสียงเอ็ดอิ่งขึ้นในที่ประชุมสภาจนประธานสภาเห็นว่าไม่สามารถจะรักษาระเบียบการประชุมให้เป็นที่เรียบร้อยได้ ประธานสภาอำนาจสั่งหยุด พักการประชุมสภาไว้ชั่วคราว ในกรณีที่ที่ประชุมสภาเกิดดอเวง จนประธานสภาไม่สามารถรักษาระเบียบการประชุมไว้ได้ ให้ประธานสภาสั่งปิดการประชุมสภา คำสั่งประธานสภาในกรณีนี้ให้เป็นเด็ดขาด

ฉ) การแถลงนโยบาย

(ก) เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขอแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาเป็นเรื่องด่วน เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้แถลงนโยบายต่อสภาแล้ว ให้ประธานสภาดำเนินการให้สมาชิกสภาซักถามและอภิปรายรวมกัน เว้นแต่ที่ประชุมสภาได้มีมติให้ซักถามและอภิปรายเป็นประเด็น ๆ ไป

สมาชิกสภาที่มีสิทธิจะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สำเร็จผลตามนโยบาย ในการนี้สมาชิกสภาอาจซักถามและอภิปรายถึงแผนการปฏิบัติและวิธีการที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ ด้วยก็ได้

(ข) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถามหรือข้อคัดค้านของสมาชิกสภา เพื่อความสะดวกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะตอบสมาชิกสภาที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรอตอบครั้งละหลายคนก็ได้

6. แนวคิดเกี่ยวกับเลขาธิการสภา หรือเลขานุการสภาในประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับเลขาธิการ หรือเลขานุการสภาในประเทศไทย ผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ดังนี้

6.1 ระดับชาติ

พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 มาตรา 6 กำหนดให้มีส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงาน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น แต่ในที่นี่จะได้ศึกษาถึงสองสำนักงาน ดังนี้

6.1.1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของวุฒิสภา มีเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อประธานวุฒิสภา โดยเลขาธิการวุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ข้อ 12 ดังนี้

- 1) นัดประชุมวุฒิสภา และนัดประชุมคณะกรรมการครั้งแรก
- 2) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมวุฒิสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- 3) ช่วยประธานของที่ประชุมในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- 4) ควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
- 5) ยืนยันมติของวุฒิสภาไปยังผู้เกี่ยวข้อง
- 6) รักษาสรรพเอกสาร ข้อมูล และทรัพย์สินของวุฒิสภา
- 7) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด
- 8) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 อย่างมีประสิทธิภาพ
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551 หรือตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

6.1.2 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎร มีเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2551 ข้อ 10 ดังนี้

- 1) นัดประชุมวุฒิสภา และนัดประชุมคณะกรรมการครั้งแรก
- 2) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมวุฒิสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- 3) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- 4) จัดทำรายงานการประชุมและบันทึกออกเสียงการลงคะแนน
- 5) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้เกี่ยวข้อง
- 6) รักษาสรรพเอกสาร ข้อมูล และโสตทัศนวัสดุของสภา
- 7) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

8) หน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2551

9) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

6.2 ระดับท้องถิ่น

ในระดับท้องถิ่นมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภทซึ่งเกี่ยวข้องกับตำแหน่ง เลขานุการสภาท้องถิ่น ดังนี้

6.2.1 สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานคร พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ให้จัดระเบียบราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก และสำนักงานเขต โดยมาตรา 61 กำหนดให้สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำของสภากรุงเทพมหานคร มีเลขานุการสภากรุงเทพมหานครซึ่งเป็นข้าราชการสามัญเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการกรุงเทพมหานครและลูกจ้างกรุงเทพมหานครขึ้นต่อปลัดกรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานครขึ้นต่อประธานสภากรุงเทพมหานคร

ข้อบังคับการประชุมสภากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ข้อ 12 ได้กำหนดหน้าที่ของ เลขานุการสภากรุงเทพมหานคร ดังนี้

- 1) นัดประชุมสภาและคณะกรรมการ
- 2) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- 3) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- 4) แจกระเบียบหรือหนังสือต่อที่ประชุมหรือต่อสมาชิก
- 5) จัดทำรายงานการประชุมตามถ้อยคำที่อภิปราย และควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
- 6) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 7) รักษาสรรพเอกสารของสภา
- 8) ควบคุมการเข้าออกสภา
- 9) ควบคุมกิจการให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาจะได้อำหนด

10) ปฏิบัติการตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546

11) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

6.2.2 สภาพองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 มาตรา 26 กำหนดเอาไว้ว่า ข้อบังคับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 โดยในตำแหน่ง เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลือกข้าราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นหนึ่งคน เป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ข้อ 18) โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่ง เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (ข้อ 19)

1) แจ้งนัดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามคำสั่งของประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2) ชี้แจงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หนังสือสั่งการหรือแนวทางปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำระเบียบวาระการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4) เชิญประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชั่วคราวปฏิบัติหน้าที่

5) จัดทำรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

6) เก็บรักษาข้อมูลข่าวสารหรือเอกสารสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

7) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการควบคุมการนับคะแนนเสียง

8) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

9) หน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือกระทำการอื่นตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมาย

6.2.3 สภามณฑล พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 23 กำหนดเอาไว้ว่า ให้กระทรวงมหาดไทยวางระเบียบข้อบังคับ

การประชุมสภาเทศบาลไว้ ซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 18 กำหนดให้ สภาเทศบาลเลือกพนักงานเทศบาลหรือสมาชิกสภาเทศบาลนั้นคนหนึ่ง เป็นเลขานุการสภาเทศบาล ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาเทศบาล โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่ง เลขานุการสภาเทศบาล มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (ข้อ 19)

- 1) แจ้งนัดประชุมสภาเทศบาลตามคำสั่งของประธานสภาเทศบาล
- 2) ชี้แจงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หนังสือสั่งการหรือแนวทางปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการของเทศบาลต่อที่ประชุมสภาเทศบาล
- 3) ช่วยเหลือประธานสภาเทศบาลจัดทำระเบียบวาระการประชุมสภาเทศบาล
- 4) เชิญประธานสภาเทศบาลชั่วคราวปฏิบัติหน้าที่
- 5) จัดทำรายงานการประชุมสภาเทศบาล
- 6) เก็บรักษาข้อมูลข่าวสารหรือเอกสารสภาเทศบาลแต่จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากประธานสภาเทศบาล
- 7) ช่วยเหลือประธานสภาเทศบาลในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- 8) ช่วยเหลือประธานสภาเทศบาลในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสภาเทศบาล
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือกระทำการอื่นตามที่ประธานสภาเทศบาลมอบหมาย

6.2.4 สภากองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 57 กำหนดเอาไว้ว่า ให้สภากองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดคองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหนึ่งคน เป็นเลขานุการสภากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภากองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภากองค์การบริหารส่วนตำบล

เลขานุการสภากองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบอายุของสภากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเมื่อมีการยุบสภากองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภากองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้ออก

นอกจากนี้แล้ว ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 18 กำหนดให้ สภากองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกพนักงานส่วนตำบลหรือสมาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นคนหนึ่ง เป็นเลขานุการสภากองค์การบริหารส่วนตำบล

ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่ง เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (ข้อ 19)

- 1) ใ้แจ้งนัดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามคำสั่งของประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ชี้แจงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หนังสือสั่งการหรือแนวทางปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำระเบียบวาระการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) เชิญประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชั่วคราวปฏิบัติหน้าที่
- 5) จัดทำรายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 6) เก็บรักษาข้อมูลข่าวสารหรือเอกสารสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแต่จะเปิดเผยได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 7) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- 8) ช่วยเหลือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือกระทำกิจการอื่นตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

6.2.5 สภาเมืองพัทยา พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มาตรา 28 กำหนดเอาไว้ว่า ให้ปลัดเมืองพัทยา ทำหน้าที่ เลขานุการสภาเมืองพัทยามีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดประชุมและงานอื่นใดตามที่ทางสภาเมืองพัทยามอบหมาย นอกจากนี้แล้ว ข้อบังคับการประชุมสภาเมืองพัทยา พ.ศ. 2543 ข้อ 12 ได้กำหนดให้ เลขานุการสภาเมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ใ้แจ้งนัดประชุมสภาเมืองพัทยา และคณะกรรมการของสภาเมืองพัทยา
- 2) เชิญผู้เป็นประธานสภาชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- 3) ช่วยประธานสภาเมืองพัทยาดำเนินการประชุมสภาให้เป็นไปตามข้อบังคับ
- 4) ใ้แจ้งระเบียบหรือหนังสือต่อที่ประชุมหรือต่อสมาชิก
- 5) จัดทำรายงานการประชุม

- 6) ยื่นขัณฑ์ของสภาเมืองพญาไปยังผู้เกี่ยวข้อง
- 7) รักษาเอกสารของเมืองพญา
- 8) ควบคุมกิจการให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาจะได้กำหนด
- 9) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- 10) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่ประธานสภาเมืองพญามอบหมาย

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นสรุปได้ว่า สภาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จำเป็นต้องมี เลขานุการสภา (ระดับชาติ) หรือ เลขานุการสภา (ระดับท้องถิ่น) เพื่อให้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการและการจัดประชุมสภาเพื่อให้สมาชิกสภาในแต่ละระดับในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้ ในส่วนของ เลขานุการวุฒิสภา เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร เลขานุการสภากรุงเทพมหานคร และเลขานุการสภาเมืองพญา กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการประจำ

ในประเด็นของ เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการสภาเทศบาล และเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมายได้บัญญัติให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเลือกพนักงานหรือข้าราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นหนึ่งคน เป็น เลขานุการสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาท้องถิ่น

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล คำว่าพนักงานส่วนตำบล ให้หมายความถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น

7. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

7.1 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (สำนักงานอำเภอแม่สาย 2550)

7.1.1 ประวัติอำเภอแม่สาย

แม่น้ำสาย เดิมชื่อ แม่น้ำใส และเมืองแม่สาย เดิมคือ เวียงสี่ดวง ขึ้นกับแคว้นโยนกนคร ปรากฏหลักฐานตามประวัติศาสตร์ (ตำนานสิงหนวัต) เมื่อปี พ.ศ. 2462 พระเจ้ามังกราช เจ้าผู้ครองแคว้นโยนกถูกขอมคำรุกราน จึงอพยพราษฎรมาอยู่ริมแม่น้ำสาย ต้องส่งส่วยให้ขอมคำเป็นทองคำปีละ 4 ตวง หมากพินลูกเล็ก (มะตูม) จึงได้ชื่อ “เวียงสี่ดวง” ต่อมาพระเจ้าพรหมมหาราช พระราชโอรสของพระเจ้ามังกราช ได้เปลี่ยนชื่อเมือง “เวียงสี่ดวง” เป็น “เวียงพานคำ” อันหมายถึงพานคำที่ใช้ตีเชิญช้างคู่บารมีของพระองค์ขึ้นจากน้ำของ (แม่น้ำโขง) จนสามารถกอบกู้แคว้นโยนกนคร

จากขอมคำได้สำเร็จ ต่อมาเวียงพางคำ ได้เพี้ยนเป็นเวียงพางคำ คือ พื้นที่ตำบลเวียงพางคำในปัจจุบัน

7.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอแม่สาย ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 285 ตารางกิโลเมตร (178,125 ไร่) มากเป็นอันดับที่ 14 ในจำนวน 18 อำเภอ ของจังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 891 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดเชียงราย 63 กิโลเมตร

ทิศเหนือ จด ประเทศสหภาพเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำสายและแม่น้ำรวก กั้นระหว่างประเทศ ระยะทางประมาณ 29 กิโลเมตร

ทิศใต้ จด อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ระยะทาง 19 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก จด ประเทศสหภาพเมียนมาร์ โดยมีเทือกเขาแดนลาวกั้นระหว่างประเทศ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก จด อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร

7.1.3 การปกครอง

อำเภอแม่สาย ได้แยกตัวจากอำเภอแม่จันเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2481 และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ. 2493 แบ่งการปกครองออกเป็น 8 ตำบล 87 หมู่บ้าน จัดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นเป็น 8 องค์การบริหารส่วนตำบล 2 เทศบาลตำบล

7.1.4 จำนวนประชากร (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549)

1) มีประชากรสัญชาติไทยทั้งสิ้น 82,945 คน
2) มีประชากรที่เป็นชนกลุ่มน้อย 7 กลุ่ม จากจำนวน 18 กลุ่ม มีจำนวน 16,784 คน ได้แก่

(1) จีนฮ่ออพยพ	จำนวน 1,670 คน
(2) จีนฮ่ออิสระ	จำนวน 1,052 คน
(3) ไทยลื้อ	จำนวน 4,455 คน
(4) พลับถิ่นสัญชาติพม่า	จำนวน 2,151 คน
(5) ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า	จำนวน 3,929 คน
(6) บุคคลบนพื้นที่สูง	จำนวน 523 คน
(7) ชุมชนบนพื้นที่สูง	จำนวน 7,461 คน

7.1.5 ลักษณะภูมิประเทศ

ทิศตะวันตกเป็นภูเขาและป่าไม้ เรียกว่าเทือกเขาแดนลาว หรือคอยนางนอน สูงจากระดับน้ำทะเล 1,404 เมตร เป็นป่าสงวนแห่งชาติ มีพื้นที่ประมาณ 38,475 ไร่ ประมาณร้อยละ 21.60 ของพื้นที่อำเภอ พื้นที่ราบมีประมาณ 139,650 ไร่ หรือร้อยละ 78.40 แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 121,781 ไร่ หรือร้อยละ 68.37 เป็นที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ ประมาณ 17,869 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 10.13

7.1.6 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศ มีอุณหภูมิเฉลี่ย 26 องศาเซลเซียส สูงสุด 39 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 6 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน โดยเฉลี่ย 1,774 มิลลิเมตร

7.1.7 สภาพทางเศรษฐกิจ

ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543-2547) อำเภอแม่สาย มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายเปิดตลาดการค้ากับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น มีนักธุรกิจเข้าทำการค้าขายระหว่างประเทศมากขึ้น และถือเป็นภูมิภาคที่เหลื่อม

เศรษฐกิจระหว่างจีน พม่า ลาว และไทย รัฐบาลได้สนับสนุนให้มีการก่อสร้าง และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับความเจริญที่ทวีมากขึ้น เช่น การขยายผิวจราจร ถนนพหลโยธินจากตัวจังหวัดเชียงรายถึงอำเภอแม่สาย อันเป็นถนนสายหลักให้มีผิวจราจร 4 ช่องทางจราจร ทำให้การเดินทาง และการขนส่งสินค้าสะดวกและรวดเร็วขึ้น ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีอาชีพเพิ่มขึ้น

7.2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้แก่ (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ณ วันที่ 30 กันยายน 2550)

7.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง ห่างจากตัวอำเภอแม่สาย ประมาณ 10 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 มีพื้นที่จำนวน 44 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 27,500 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 9,597 คน แยกเป็นชาย จำนวน 4,738 คน หญิงจำนวน 4,859 คน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 13 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 26 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 6,689,950 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างได้มีการวางแผนพัฒนาตามนโยบาย มีการกำหนดแผนงานการพัฒนาการเมืองการบริหาร โดยส่งเสริมให้

ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาปกครองท้องถิ่น มีการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ภายใต้การปกครองระบบประชาธิปไตย การบริหารงานการจัดการในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง

7.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม ห่างจากตัวอำเภอแม่สาย ประมาณ 15 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่จำนวน 42 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 20,250 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 5,780 คน แยกเป็นชาย จำนวน 2,771 คน หญิงจำนวน 3,009 คน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 12 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 24 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 9,854,165.41 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม ได้มีการหลอมรวมองค์การการมีส่วนร่วมภาคประชาชนระหว่างประชาคมตำบลกับศูนย์ประสานพลังแผ่นดินให้เหลือเพียงองค์กรเดียวภายใต้ชื่อศูนย์ประสานพลังแผ่นดินตำบลโป่งงาม โดยมีความประสงค์เพื่อให้ภาคประชาชนร่วมคิด ร่วมทำ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม

7.2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา ห่างจากตัวอำเภอแม่สายประมาณ 6 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่ประมาณ 42 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 8,284 คน แยกเป็นชาย 4,057 คน หญิง 4,227 คน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 12 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 24 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 10,487,564 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีการดำเนินงานด้านการเมืองการบริหาร มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ประชาชนในจำนวน 12 หมู่บ้านในเขต และมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย

7.2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลศรีเมืองชุม ห่างจากตัวอำเภอแม่สายประมาณ 5 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่ประมาณ 42 ตารางกิโลเมตร หรือ 25,240 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 5,288 คน แยกเป็นชาย 2,532 คน หญิง 2,756 คน มีหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 18 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน

ประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 5,525,477.62 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีการดำเนินงานด้านการเมืองการบริหาร โดยมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปประชาคมหมู่บ้านและตำบล มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล และการบริหารการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เช่น จัดกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้ง เป็นต้น

7.2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้าย ห่างจากตัวอำเภอแม่สายประมาณ 25 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่ประมาณ 32.50 ตารางกิโลเมตรหรือ 20,312 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 4,163 คน แยกเป็นชาย 2,026 คน หญิง 2,137 คน มีหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 16 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 4,623,284.68 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีการดำเนินงานด้านการเมืองและการบริหาร โดยมีนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีนโยบายส่งเสริมความเข้มแข็ง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

7.2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไคร้ ห่างจากตัวอำเภอแม่สายประมาณ 25 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่ประมาณ 37.33 ตารางกิโลเมตรหรือ 11,356 ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น 2,570 คน แยกเป็นชาย 1,249 คน หญิง 1,321 คน มีหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 12 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 3,934,421.01 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยมีแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และยุทธศาสตร์การพัฒนาฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนารณรงค์สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

7.2.7 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สาย ห่างจากตัวอำเภอแม่สายประมาณ 5 กิโลเมตร ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่ประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 5,281 คน แยกเป็นชาย 2,494 คน หญิง 2,787 คน มีหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 8 หมู่บ้าน มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย จำนวน 1 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 16 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ 2549 จำนวน 11,915,020.35 บาท ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีการดำเนินงานด้าน

การบริหาร การเมือง การปกครอง โดยมีการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาทางการเมืองในการ
เลือกตั้งระบบใหม่ให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจ และได้สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย และมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งระบบใหม่ให้แก่
ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น